

Antipater of de dood van Alexander en Aristobulus : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/371844>

**BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT**

1929

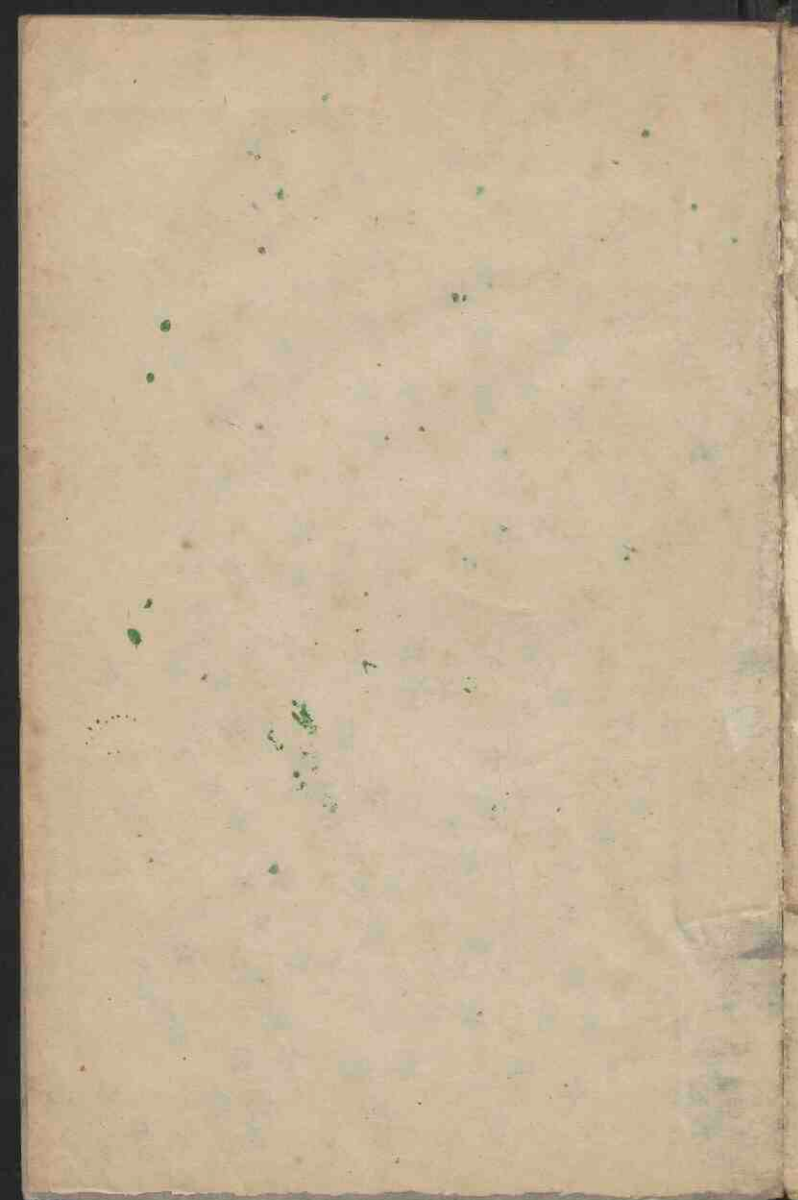
**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
prof. Dr. J. te WINKEL**

No. 802

Dr. J. L. Michel
m. 56a

jeant. (Heemst, A.) 802
ANTIPATER,

OF DE

BIBLIOTHEEK
NOORD-BRABAND.

D O O D

VAN

ALEXANDER EN ARISTOBULUS.

TREURSPEL.

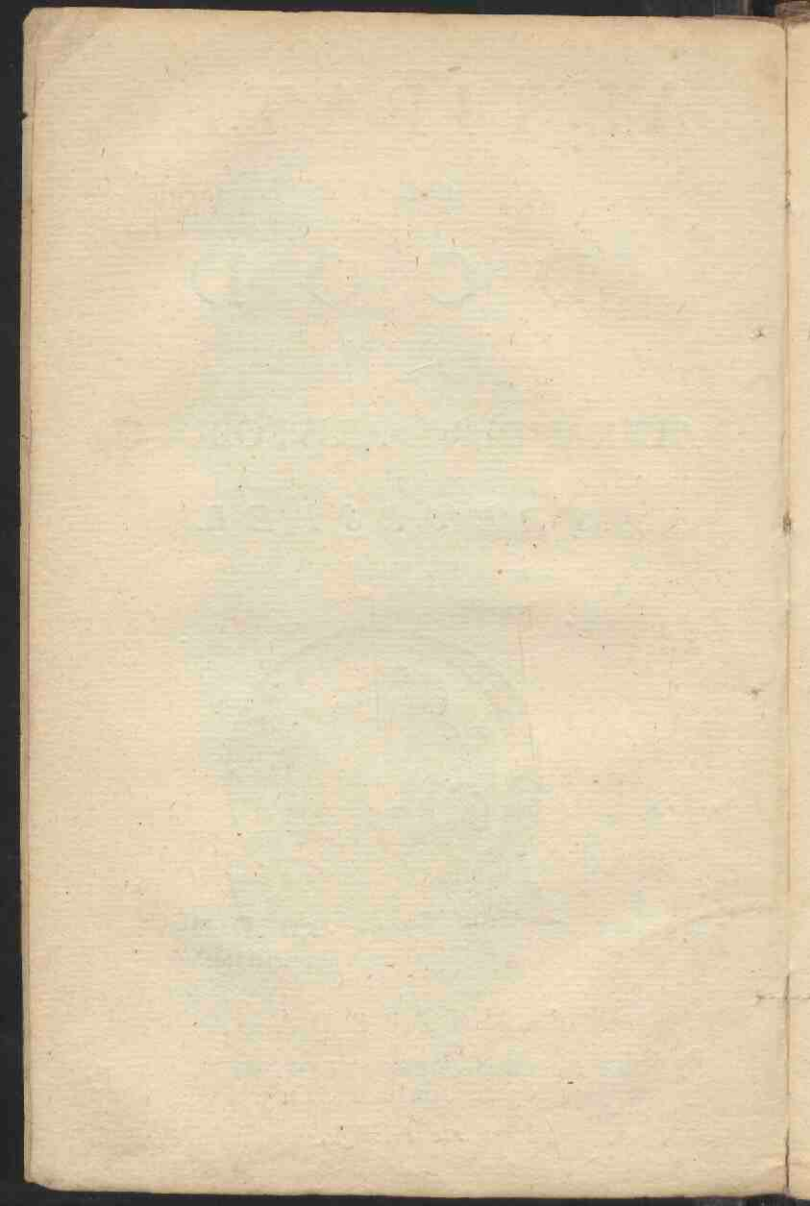

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

t'AMSTERDAM,

By de Erfgen: van J. LESCAILLE, en D. RANK,
op de Beursfluis, 1723.

Met Privilegie.

O P D R A G T

A A N

D E N H E E R E

GEORGE BRUYN,

HEERE VAN HARDENBROEK;

REGENT VAN 'T OUDE MANNEN EN
VROUWENHUIS TE AMSTELDAM:

DIRECTEUR VAN DEN LEVANTSCHEN
HANDEL; &c. &c. &c.

't **B**ehaage U dat een Jong'ling in de kunst,
O Brave BRUYN! U durft zyn Schermheer noemen.
Mag hy op U, als zyn Mecenas, roemen,
Daar gy zyn Dicht bestraalt met uwe gunst;
Mag hy die vrucht van zynen arbeid wachten,
Hy zal 't zich nooit bekreunen hoe de tand
Van albedil en vittend onverftand
Woede op zyn werk, en spill' zyn laatste krachten.
Zo zal 't aan U, van wien 't deez' gunst verwacht,
Verschuldigd zyn, zyn roem en schoonsten luister,
Ik U verplicht, dat gy het uit het duister,
Hebt ten Tooneel tot nutter proef gebragt.

A: H.

VOORREDE.

Hoe vast hy in de Tooneel Poezy zich bind, die zich aan den Text der gewyde Historien tracht te houden, heeft my de ondervinding nu tweemaal geleerd. En hoe zeldzaam het is zodanige bekwaame geschiedenissen te vinden, zal ik de liefhebberen, welke wel geneegen zyn hunne Penne tot tooneelstof te verlinyden, maar zelden wel geschikte stoffen kunnen vinden, laten oordeelen. Doch het Ichynt de Dichters aangebooren, dat zy altoos, daar de berg het steilste is, hem het eerst willen beklauteren. Want hoe moeiljelyk my dit in myn eerste stuk voorkwam, nochtans wierd ik daarna, wederom van een zelfden drift aangespoord, my vleijende, dat ik al doende zoude geleerd hebben, en my dit werk ten tweedemaal veel gemakkeljker van de hand zoude schieten. Zie dus dan voor het oordeel van de waereld myn ANTIPATER, of de DOOD VAN ALEXANDER EN ARISTOBULUS, waar van ik vooraf iets tot opheldering moet zeggen.

Het zal den Historiekundigen misschien in het oog fleeken, dat het beslag dezer geschiedenis een goed getal van Jaaren uitmaakende, hier binnen vier en twintig uren afloopt: en als of ik eenigzints oneigentlyk, de dood van Antipater, zo kort had laten volgen op die van Alexander en Aristobulus, waar tussen een geruime tyd, ja zelf een atweezendheid van Antipater tot Rome, in de Geschiedenis werd gevonden. Hier
in

V O O R R E E D E.

in zal ik my vooreerst verweeren, met het algemeen tegenwerp der Tooneeldichters: dat zonder dat genoegzaam niet één bekwaame Historie in de Geschiedboeken te vinden is. Endit valt gestelt zynde, kan ik niet zien, dat het de regelmaat te buiten gaat, hoe wydloopig de Geschiedenis zich ook uitstrekke, den oorsprong en uitflag aan een te koppelen, en alzo in weinig tyd te ver- toonen, wat in veele Jaaren is geschied, als de zaak zyn kracht en waarfchynlykheid blyft be- houden: waar van wy anderen laten oordeelen.

Ook moet ik iets zeggen van de Perfoonen van Pheroras en Salome. Dezelve voer ik in 't be- gin in, als vuurige medestanders van Antipater, gelyk zy weezendlyk zyn geweest, latende den eerften met een berouwlyk harte fterven, en de laatste wederom in de gunst van Herodes in- dringen. En hoewel eigentlyk dit de oorzaak niet is geweest, dat zy met Herodes weêr zyn bevreedigd geworden, gelyk het volgens den text blykt, zo hebbe ik, om het getal der Ver- tooners niet te vermeederen, my daar in van haar Perfoonen bediend. En nochtans niet zon- der grond, gelyk zy zullen bevinden, die de moeite neemen daar over Josefus wat naaukeurig in te zien, daar het genoegzaam klaar blykt, dat Salome zich op deeze of diergelyke wyze, door ontdekking van verraad, weder in de gunst van Herodes heeft ingedrongen. En van Pheroras fterven zegt hy duidelyk genoeg, dat dit een beginzel is geweest van Antipaters onheil, dat

VOORREDE.

hem als tot straf, wegens de onschuldige Broedermoord, stond over te koomen.

Wat het Tooneel belangt, daar in hebbe ik my onmooglyk aan de eenheid van plaats kunnen binden, gelyk de Franschen willen, zonder het naar myn gedachten, eenigzints van zyn luister te ontblooten. En daar in komt my geen misstand voor, alzo men zich ligt kan verbeelden, aan een Hof te zyn, alwaar men van het een tot het ander vertrek word geleid.

C O P Y E

V A N D E

P R I V I L E G I E.

DE Staten van Holland ende Westvriesland doen te weten, alsoo ons vertoont is by de Regenten van het Burger Weeshuis ende Oude Mannenhuis, der Stad Amsterdam, en in die qualiteyt, te zamen eigenaars, mitsgaders Regenten van den Schouwburg aldaar, dat sy Supplianten, sedert eenige Jaren hebben gejouisseert van onsen Ocfroy of Privilegie van dato 21. Mai 1699. waar by wy aan hen Supplianten, in hun qualiteyt hadden gelieven te consenteren, accorderen ende Ocfroijeren, dat sy, gedurende den tyd van vyftien eerst achter een volgende Jaren, de Werken, die, doenmaals ten dienste van het Tooneel reeds gedrukt waren, ende van tyd tot tyd, nog vorder in het ligt gebragt, en ten Tooneele gevoert soude werden, alleen soude mogen drukken, doen drukken, uytgeven ende verkopen, nu ondervonden, dat de Jaren, by het voorgemelde Ocfroy of Privilegie genaamt, op den 21. dezer Maand Mai was komen te expireren; ende dewyl de Supplianten ten meesten dienste van den Schouburg (waar van hunne respectieve Godshuizen onder andere mede moesten werden gesubcenteert,) de voorgemelde Werken, soo van Treurspellen, Blyspellen, Kluchten, als anders, die reeds gedrukt en ten Tooneele gevoert waren, of in het toekomende gedrukt, en ten Tooneele gevoert soude mogen werden, geerne alleen, gelyk voorheenen, souden blyven drukken, doen drukken, uytgeven en verkopen, ten einde deselve Wercken door het nadrukken van andere, haer luyfter, soo in tael, als Spelkonst, niet mogten komen te verliezen; dog dat sulks aan hen Supplianten, na de expiratie van het bovengemelde ons Ocfroy, en sulks na den 21. Mai deezes Jaars 1714. niet gepermitteert soude wesen, soo vonden sy Supplianten hun genootsaakt sig te keeren tot ons, onderdanig versoekende, dat wy aan hen Supplianten, in hare bovengemelde qualiteit, geliefden te verleenen prolongatie van het voorsz. Ocfroy of Privilegie, ommede voorsz. Werken, soo van Treurspellen, Blyspellen,

spellen, Kluchten als andere, reets gemaakt en ten Toonele gevoert, en als nog in het licht te brengen ende ten Toonele te voeren, den tyd van vyftien eerft achter eenvolgende Jaaren, alleen te mogen drukken en verkopen, ofte doen drukken en verkopen, met verbod aan allen andere op seekere hoge penen, by ons daar tegente statueeren in communi forma: So is't dat wy de faacke, ende 't voorfz. verfoek overgemerckt hebbende, ende genegen wefende, ter bede van de Supplianten, uyt onfe rechte wetenfchap, Souveraine magt en autoriteit, defelve Supplianten geconfenteert, geaccordeert en geoftroyeert hebben, confenteren, accorderen en oftroyeeren haar by deezen, dat zy, geduurende den tyd van vyftien eerft achter een volgende jaaren, de voorfz. Werken, foo van Treurfpellen, Blyfpellen, Kluchten als andere, reets gemaakt ende ten Toonele gevoert, en als nog in het licht te brengen, ende ten Toonele te voeren; binnen de voorfz. onfe Landen alleen fullen, by continuatie, mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkopen, verbiidende daarom allen en een ygelyk, de voorfz. Wercken, in het geheel ofte ten deele, naar te drukken, ofte, elders naargedrukt, binnen den felven onfen lande te brengen, uyt te geven, ofte verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte, ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie honderd guldens, daar en boven te verbeuren; te appliceren een derde part voor den Officier, die de calange doen fal, een derde part voor den Armen der Plaatsen daar 't casus voorvallen fal, ende het refterende derde part voor den Supplianten, alles in dien verftande, dat wy de Supplianten met dezen onzen Oftroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van hare fchade, door het nadrukken van de voorfz. Werken, daar door in genigen deele verftaan den inhoud van dien te autoriferen, ofte te advouëren, ende, veel min de felve onder onfe Protexie ende befcherminge eenig meerder credit, aanzien, of reputatie te geven, nemaal de Supplianten, in cas daar inne iets onbehoorlyks fouden influëren, alle het felve tot haren lafte fullen gehouden wesen te verantwoorden, tot dien einde wel expreffelyk begeerende, dat by al dien fy defe onfe Oftroye, voor de voorfz. Werken fullen willen ftellen, daar van geen geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie fullen mogen maken, nemaal gehouden fullen wesen het felve Oftroy in 't geheel, en fonder eenige Omiffie, daar

daar voor te drukken, ofte te doen drukken, ende dat sy gehouden sullen syn een exemplaar van de voorsz. Wercken, gebonden en wel geconditioneert, te brengen in de Bibliothecq van onse Universiteit tot Leyden, ende daar van behoorlyk te doen blyken, alles op pene van het effect van dien te verliezen, ende ten eynde de Supplianten van den inhoud van desen onsen Oefroye ende consente mogen genieten als naar behooren, lasten wy allen ende een yegelyk, die 't aangaan mag, dat sy de Supplianten van den inhoud van desen doen lasten ende gedogen, rustelyk, vredelyk, ende volkomentlyk genieten ende gebruiken, cesserende alle belet ter contrarie gedaan. Gedaan in den Hage, onder onsen groote Zegele, hier onder aan doen hangen op den drie en twintigste Mai, in 't Jaar onses Heer en Zaligmakers, seventien hondert en veertien.

A. HEINSIUS.

Ter Ordonnantie van de Staaten,

SIMON van BEAUMONT.

De Regenten van het Wees- en Oude Mannenhuis hebben, in haar voorsz. qualiteit, het regt van deeze Privilegie, voor ANTIPATER, OF DE DOOD VAN ALEXANDER EN ARISTOBULUS, *Treurspel*, vergunt aan de Erfgenamen van *J. Lescaille*, en *D. Rank*.

In Amsterdam, den 14. Augustus, 1723.

VERTOONERS.

HERODES DE GROOTE, *Koning van Judea.*

ANTIPATER, *Zoon van Herodes en Doris.*

ALEXANDER, } *Zoonen van Herodes en Mariamne.*

ARISTOBULUS, }

LUKULLUS, *Geheimschryver van den Koning.*

GLAFYRA, *Vrouw van Alexander.*

PHERÓRAS, *'s Konings Broeder.*

SALÓME, *'s Konings Zuster.*

EURIKELES, *een Spartaan. Geheime raad van Herodes
en medestander van Antipater.*

SATURNIUS, } *'s Konings Raaden.*

PEDANIUS, }

TIGRANES, } *Kinderen van Alexander en Glafyra.*

ALEXANDER, }

SAMNA, *Vertrouwde van Salome.*

GEMELLUS, *Slotvoogd der Gevangenis.*

VOLUMNIUS, *Overste der Lyfwacht.*

Lyfwacht.

In het eerste en tweede Deel verbeeldt het Tooneel een Voorzaal: in het derde en vyfde Deel een Binnenzaal van 't Hof te Sabaste: en in 't vierde Deel de Gevangenis van Alexander en Aristobulus.

ANTIPATER,

OF DE

D O O D

VAN

ALEXANDER EN ARISTOBULUS.

E E R S T E D E E L.

E E R S T E T O O N E E L.

ANTIPATER, PHERORAS.

PHERORAS.

Gy hebt Antipater op nieuws iets ondernomen?

ANTIPATER.

Ja, 'k zal wel eind'lyk eens dien hoek te boven komen,

Schoon 't met uw bystand my nu tweemaal is mislukt.
Niets is 'er dat myn ziel vol staatzucht meerder drukt,
Dan dat ik 't Broederpaar in 's Vorsten gunst zie leeven.
Ik word veel feller nu als immer aangedreeven,
Om door een ed'len haat na hunnen val te staan:
En kan ik eens myn hand aan Alexander slaan,
'k Zal Aristobulus ook haast myn wraak doen voelen,
Om myne granschap in dat haatlyk bloed te koelen.

PHERORAS.

Neen Prins, steun niet te veel op zulk een lossen waan.
De staatzucht heeft 'er meêr met schyngeluk verraân,
Dan die door dezen drift zyn in gezag verheeven.
Het is zelfs kommerlyk in 's Vorsten gunst te leeven.

12 ANTIPATER, OF DE DOOD

Gy hebt alreeds, 't is waar, dit voorrecht op uw hand.
 En alles wat zich met uw list te zaamen spant,
 Kan't vorst'lyk oog, hoe scherp in't waaken, noch behaagen,
 Terwyl hem de agterdocht het herte schynt te knaagen,
 Nu hy een snood verraad op zyne zoons vermoed:
 Maar 't Kroonegoud verheft zich vleijende in den gloed
 Van 't purper Ryksgewaad, daar wy 't behaaglyk leven
 Aan zulk een razerny en dolheid overgeeven.
 Deglans die 't schyngeluk vaak in de ziel verheft,
 Is 't die ons weder als een fellen blixem treft,
 Om, daar wy vol van waan op staat en hoogheid stoffen,
 Ons in den afgrond van rampzaligheid te ploffen.

ANTIPATER.

Pheroras neen, hoe zeer gy my dit wilt ontraân,
 Myn ziel zoekt nimmer van die glorie af te staan,
 Die zy door zoete hoop in 't binnenst voelt verheeven:
 'k Zoek naar de staatles van 't heerschzuchtig hert te leeven.
 Wat kan? wat moet ons niet gebragt tot zulk een staat,
 Vrymoedig maaken? Ja een drift: een ed'le haat,
 Noopt ons dan staadig aan het alles dus te ontroeren,
 Om 't snoodste Ryksverraad vrymoedig uit te voeren.
 Ik die in my een zucht tot heerschen leevend vind',
 Schoon myn geboorte my verflak van 't Ryksbewind,
 Door 's Konings laage trouw met Doris myne moeder,
 Zal toonen dat myn drift en haat daarom verwoeder
 Zich edelmoedig van myn heerschers wreken zal;
 Zelf tot een spiegel voor het uitgestrekt heelal.

PHERORAS.

Uw ziel, o Prins! te diep in zulk een staat gewikkeld,
 Voelt zich te heevig van verwoede nyd geprikkeld,
 Om 't regte doelwit van uw staatzucht voor te staan.
 Gedenk hoe vorst August met hunnen ramp begaan,
 Voorheen uw Vader heeft verwekt tot mededoogen,
 Of hem gedwongen tot genaâ door zyn vermoogen,
 Terwyl hy, onbewust van onzen list, misleid,
 Zich wederhouden moest van zyn wraakgierigheid.
 Heeft Archelaus niet, Prinses Glafyra's vader,

(Ja deez' herhaaling dringt tot my de vrees veel nader)
 Zich heeft bekommerd met hun' haggelyken stand :
 En wat deed hem toen niet , (o onuitwisb're schand !)
 Zyn zorg en waakzaamheid een prys van eer behaalen ,
 Terwyl ik de ongunst op myn hoofd zag neederdaalen ,
 En als wraakzuchtig by den Ryksvorst wierd verdacht.
 Hoewel dan uwe zucht en onderneeming tracht
 Ten derdemaal , 't besluit dier staatzucht te volvoeren ,
 Laat myn afkeerigheid uw fierheid niet ontroeren.

ANTIPATER.

Hoe ! myne ziel byna verwonnen door uw taal ,
 Moet zich verwonderen van zulk een koel onthaal.
 Ach ! zoekt gy dus myn moed en strafheid te bedroeven ?
 Of myne heerschzucht door geveinstheid te beproeven ?
 Myn openhartigheid , die my weêr spreken doet ,
 Strek u een spiegel van de driften van 't gemoed.
 Neen ik zal nimmermeer de Kroon en 't Ryk begeeren ,
 Dan om die lafheid uit dit moedig hart te weeren.
 De wraakzucht die my dit weêr onderneemen doet
 Ontvonkt , zelf in gevaar des doods , myn heldenmoed.
 Wat wierd myn hart gestaag van zorg en spyt gedreeven !
 Hield Aristobulus met Alexander 't leven !
 O neen ! nu is 't de tyd ! dewyl wy zyn verdacht ,
 Dat myn begonnen list ten einde werd gebragt.
 Hoe zouden wy , wierd eens een Prins ten troon verheeven ,
 En tot volvoering van gerechte wraak gedreeven ,
 Niet bloot staan voor het woën van zyne straffe hand ?
 Hoe zouden wy , beheerscht als van een dwingeland ,
 Niet bukken moeten voor zyn opperheerschappyë ,
 En zo ten doel zyn hun gevreesde tyrannyë ?
 Ja altoos bleef het hert met angst en vrees belaân ,
 Dat een gerechtsbeul eens de hand aan ons zou slaan.
 Pheroras neen ; o neen , zie vry uit andere oogen.
 Een noodelooze vrees heeft u gewis bedrogen ,
 Gy stelt u zelf en my in 't allergroutst gevaar :
 En welk een last valt ooit wraakzuchtigen te zwaar ,
 Zo lang 't geval hen in die zoete hoop doet leeven ,

Om aan het voorwerp van hun haat den steek te geeven.
 Ja ligter valt de dood: niets is hen meerder pyn,
 Dan geen volvoorders van hun wraak te kunnen zyn.
 En twyffelt ge, bezie in my zo één, wiens herte
 Ten uiterst' zwanger gaat van zulk een spyt en sinerte.
 De vrees in 't grootst gevaar baard my geen meêr verdriet,
 Dan dat myn oog, o Held! u zo afkeerig ziet,
 Om uwe en myne wraak te zaamen te voltrekken.

PHERORAS.

Wel aan, ik moet, o Prins! my nu aan u ontdekken,
 Nu 'k u volharden zie in zulk een groot besluit.
 Neen waan niet meêr dat ik uwe onderneeming stuit,
 En, schoon gy zulks vermoedt, uw list zoek om te stooten.
 Zie haast hoe myne zucht, als een der wraakgenooten,
 Op 't edelmoedig spoor van uw standvastigheid,
 Zich heeft de grootste vrucht dier zeege toegeleid.
 Ik wagt niet als in uw geluk myn deel te ontvangen.
 Vergeef my onderwyl 't weêrstaan van uw belangen.
 Het agterdenken deedt me uw fierheid tegengaan.
 Ontdek my het geheim, en uwe list.

ANTIPATER.

Wel aan.

Die is nu vast gegrond tot heil van ons te gader...
 Maar 'k zie Salome, die de gramschap van myn vader
 Berokkent: zy zal ons verslag van zaaken doen.

T W E E D E T O O N E E L.

ANTIPATER, PHERORAS, SALOME.

SALOME.

Ik kom, o Prins! my van uw vader herwaards spoên.
 Gy kunt u in de hoop uw's voorspoeds nu verblyden:
 't Geval begunstigt u, myn neef, aan alle zyden.
 Want na ik aan den Vorst had een verslag gedaan
 Hoe men hem onverhoed, na 't leven dacht te slaan,
 Wanneer hy op de Jacht zich zelve zou vermaaken,
 En dat hy daar in voor de list zyns Zoons moest waaken,
 Wierd

Wierd van Eurik'les, die zich by den Vorst bevond,
 My onverwagt een haat betuigd door zynen mond,
 Die hy my, naa't vertrek des Konings strak verklaarde,
 En, zo hy toonde, in hem een felle gramfchap baarde,
 Om met of tegens recht na's Prinzen ondergang,
 Zyn heil te zoeken in uw weif'lend staatbelang;
 Op dat hy, zynde reeds van hen gehoond met fchanden,
 Naa's Vorften dood toch niet zou vallen in hun' handen.
 Dies houd hy, Prins, zich fteets tot uwen dienst gereed.

ANTIPATER.

De Hemel flemt zo't fchynt in de aanflag nu gefmeed.
 Doch, hoe geliet de Vorst zich toen op die ontdekking?

SALOME.

In't eerft had zulks by hem een duiftere betrekking,
 En hy fcheen peinzende in die raadsgestalte ftom:
 Maar mompelend liet hy daar na zich uit: *waarom,
 Waarom heeft u myn gunft, o fmoede! noch doen leeven,
 Toen my't vermoede voor uw staatzucht deede beeven!*
*Was't om ten derdemaal met een gevoel'ger fmert,
 My vinniger het ftaal te drukken in myn hert?*
 Hier naa ontwaakte hy als uit zwaarmoedig droomen,
 En deed den hoofdman van de lyfwacht by zich koomen:
 Belaste hem dat hy zich daad'lyk zoude fpoen,
 Om zonder draalen zyn beveelen te voldoen.
 Dat m' Alexander zou ten nauwften op doen fluiten,
 En hen vry ftraffen die hem daar in wilden fluiten.
 Dit dacht my was genoeg gevorderd in uw zaak.

ANTIPATER.

Ach zoete blydfchap in't voltrekken van myn wraak!
 Wat doet uw hoop my reeds in 't bloed myns Broeders
 baaden?
 Ik kan my nauwelyks aan zulk een vreugd verzaaden
 Als reeds het vorftlyk recht verwekt in myn gemoed.
 Behaag my nu niet meêr o Koningklyke gloed,
 Of ik kan door uw glans myn driften niet betoomen,
 Van't geen maar heimlyk noch myn ziel heeft ondernoo-
 men.

PHERORAS.

Men steun niet al te veel op d'aangeboden raad,
 En trouw der grooten, als Eurik'les zich gelaat
 Zyn groote diensten zo gulhartig aan te bieden.
 Myn rykservarendheid heeft meer zulks zien geschieden,
 Maar 't was om de aanslag dus te trekken uit de mond
 Van hen, wiens drift en list een euveldaad bestond
 Te waagen, om de macht zyns heerschers te besnoeijen.
 Laat de aangeboden dienst uw hoop zo niet doen groeijen;
 Misschien is 't maar geveinst, en om door zynen raad
 Ons aanslag en de list te ontdekken in dien staat.

ANTIPATER.

Hoe zou hy veinzen daar hy van hen is beleedigt,
 En met ons te gelyk een zelve wraak verdeedigt?
 Men speur best uit zyn mond de waarheid of den schyn,
 Wel, zeg hem dat wy hier in 't voorhof zaamen zyn
 Salome, en dat wy hem daar met geduld verwagten.

SALOME.

Ik gaa.

DERDE TOONEEL.

ANTIPATER, PHERORAS.

ANTIPATER.

't **G**aat alles dus ver boven myn gedachten.
 Maar ik moet u noch iets ontdekken 't geen ge in my
 Wel ligt verwerpen zult, Pheroras, ja zo gy
 Met my niet staroogd op een Troon die 't al doet wyken.
 Doch de ongunst die de Vorst aan u korts heeft doen bly-
 ken,
 Doet my vrymoedig u daar van een voorslag doen,
 En my daar in noch eens uw trouwe hulp vermoên.
 Ach! hoe kan ik me alleen in 's Prinsfen dood vernoegen,
 Schoon my die zeker schynt het Kroonrecht toe te voegen,
 Daar ik reeds na 't bezit van zyne glori haak?
 De Hemel, ach! vergeef my de al te wreede wraak!
 Dat ik in dezen drift den Vorst ook staa na 't leeven.

PHE-

PHERORAS.

Uw Vader, Prins, hoe wordt uw yver aangedreeven
In dit kort oogenblik! wat meldt my uwe mond?

ANTIPATER.

Ja eer de dageraad weêrom verschynt op 't rond,
Moet myne wraak voldaan, de zaak voltrokken weezen.

PHERORAS.

Wel aan, ik laat me, o Held! tot uwe hulp beleezen.
Des Vorsten haat op my heeft reeds myn ziel bekoord,
En edelmoedig my in d'aanval aangespoord,
Om met een koelen moed me in 's Broeders bloed te baaden.
Zo zal myn toorn zich eens in zynen eisch verzaaden,
Terwyl de drift waar door ik my voel aangefart,
Alleenig meester blyft van myn wraakzuchtig hart...
Ik zie Eurikeles.

ANTIPATER.

Men hou 't voor hem verborgen.

VIERDE TOONEEL.

ANTIPATER, PHERORAS, EURIKELES;
en ARISTOBULUS ter zyde.

EURIKELES.

Vergeefs beklemmt de vrees uw ziel met duizend zorgen,
Terwyl gy my verdenkt, o Prins! neen de ed'le moed
Die by een hoveling van jongs af is gevoed,
Leert my na 't toppunt van een eeuw'ge glori streeven,
En doet my niet als voor den Ryksbeziitter leeven.
Salome heeft my uw becomm'ring doen verstaan:
Doch nimmer gaf ik grond daar aan geloof te slaan,
Dat ik in myne trouw en raad wierd vals bevonden,
Dan daar ik was gehoond en in myne eer geschonden:
En 't wroegt my dat ik zulks van Alexander moet
Verdraagen: Ja dat is 't dat in my woelt en wroet,
Om my eens van dien hoon op 't allerfelst te wreeken.

PHERORAS.

Wy hooren u ter gunst van uwe wraakzucht spreken.

Hoe wankel smeed men vaak een zorgelyk verbond?

EURIKELES.

Wat drift is vaster dan op haat en wraak gegrond.

PHERORAS.

Zyt gy getroost de gunst des Konings te verliezen?

EURIKELES.

Indien ik in deez' staat van beiden één moet kiezen,

Zult gy my moedig in uw keur ook deelen zien,

En hoe de haat alleen myn hart maar zal gebiën.

Maar 'k waan my nimmer van die gunst te zien verfteeken.

Waar door ik my haast zal op Alexander wreken.

PHERORAS.

Zogy u niet te los in zulk een zaak betrouwt.

Dit heeft ons tweemaal al met smert te laat berouwt.

EURIKELES.

Daar heeft myn voorzorg zich heel anders in gedraagen.

Doch vreeft Pheroras noch voor onvoorhoede laagen,

Die hy zou waanen dat ik noch voor hem verberg?

Neen, dat de Hemel my vry een betuiging verg!

Dat ik nooit kiezen zal myn wraakzucht te verzetten,

Noch myne ziel met zulk een lafheid te besmetten.

Wat kan een Hov'ling niet al zonder vrees bestaan,

Die aan het richtsnoer van bedreevene euveldaân,

Het alles vast hecht, om zyn luister te verheffen,

En geene vrees bezit dat hem ooit straf zal treffen.

Heeft Alexanders list dan tweemaal zich gered,

't Is tyd dat ik hem eens die trotsheid nu belet,

Om hem van 't voorrecht van de Rykskroon te verfteeken,

En ons op 't bloed van hem met moedigheid te wreken.

ANTIPATER.

Ontdek ons uwe list, of die werd goed gedacht.

EURIKELES.

Wel aan: weet dan dat ik vooreerst maar heb getracht,

Den schryver van dien Prins door schatten aan te dryven,

Dat hy als van zyn hand, my eenen brief zou schryven,

Waar in een snood verraad ten vollen word verdicht.

En, wordende van my die onderschept, zal ligt

Voor 's Konings oog daar uit zyn vloekverwandschap blyken.

Ja dus zal zelf myn raad het strengste vonnis stryken.

ARISTOBULUS.

„O Hemel! laat gy zulk een boosheid ongestraft!

ANTIPATER.

Uw hulp is al te groot die gy my dus verschaft.

Wat zal, wat kan ik u myn Heer daar voor bewyzen?

Wil 't onvermoogen van de erkent'nis niet misprijzen.

Wy laten 't alles aan u zorg en groot beleid,

Terwyl wy deelen in uw edelmoedigheid,

En zullen 't alles met verlangst van u verwagten,

Om naar uw wyzen raad het noodig te betrachten.

V Y F D E T O O N E E L.

ARISTOBULUS, *alleen.*

O Hemel! stemt gy ook in zulk een snood verraad!

Laat gy dien aanslag u behaagen!

Hoe kan myn ziel al 't leed verdraagen?

Hoe word zyn niet van vrees verslonden in deez' staat?

't Schynt alles tot den val myns Broeders aangespannen.

't Schynt al te stemmen in den drift van aardstirannen.

En, gy Eurik'les ook in zulk een vals verbond!

Gy, op wiens trouw men moest betrouwen,

Daar ons de wraak deez' ramp wou brouwen!

Gy, die nooit aanslag dan tot 's Vorsten heil bestond!

Ach, kan ik wel myn oog en luistrend oor gelooven!

Tracht gy door eenen vloek uw deugden te verdooven?

O ja: en niet alleen dat zich zyn heilloos hert

Liet tot dien boozen euvel raaden:

Maar 't kon zo 't scheen zich niet verzaaden,

Dan in myns Broeders dood, en my te zwaare finert.

Rampzalig Noodlot, van zo hooggeboore zielen!

Wat doet gy ons niet al voor dwingelanden knielen?

Naauw ziet men zich by tyds van 't één gevaar gered,
 Of 't ander schynt weêr op te daagen,
 En dreigt ons met veel feller vlaagen,
 Daar 't nieuw gewette staal word op de borst gezet.
 Vergeefs beveelt men zich in 't hart der hōvelingen,
 Zy staan gereed ons zelf den dolk in 't hart te dringen.

De Heerschezucht eens gehecht in 't wankelend gemoed,
 Schynt voor geen gruweldaad te vreezen:
 Zy laat zich door een woord beleezen
 De deugd en heiligheid te treden met den voet:
 Ja tracht zich aan geen plicht van Vorsten te verbinden.
 Hoe kan de zucht tot staat, helaas! het hart verblinden,

ô Hemel! zie hoe veel het kroonrecht al vermag,
 Dat elk op 't grootste heil doet boogen,
 En dus op 't heerlykst stelt voor oogen
 Den luisterryken glans van 't vorstelyk gezag?
 Hier is het oor steeds doof voor koningklyke wetten!
 Hier tracht men 't alles by een staatstorm op te zetten!

O Haat! o dood'lyk zwaerd! dat my te vinnig treft
 Om 's Vaders onverzoenlyke eeden,
 Die zich mistrouwt in al ons reeden,
 En door zyn wreedheid niets van zyn geluk beeft!
 Maar 'k zal me uit Broederzucht daar echter tegen zetten,
 En naar vermoogen die vervloekte list beletten,

Einde van het Eerste Deel.

T W E E D E D E E L.

E E R S T E T O O N E E L.

HERODES, EURIKELES.

EURIKELES.

Mistrouw in 't einde dan de waarheid nu niet meer,
Die u door mynen mond verzeekerd word myn Heer.
'k Heb d'aanslag reeds ontdekt, en 't alles uitgevonden.

HERODES.

O Hemel! wordt aldus Herodes naam geschonden,
Die eêr in 't grootste deel van 't waereldlyk heelal,
Op 't hoogst begunstigt wierd in 't wisselend geval,
En die zo hoog in 't hart der volken is gereezen,
Dat op zyn klank een reeks van groote vorsten vreezen!
Moet ik dien roem nu zien bezwalkt door mynen zoon,
Die zich door 's vaders dood wil stellen op den troon?
Moet ik daar door in 't bloed my zelve zien bestreeden,
Of duiden dat men my op 't herte tracht te treden?
O ramp! ondraagelyk voor mynen heldenaard!

EURIKELES.

Dat zich uw strafheid niet dan met de reede paart
Om 't geen gy Vorst tans uit myn onderzoek kunt trekken.
Decz' brief alleen zal u de waarheid wel ontdekken.

HERODES leeft.

*Alexander en Aristobulus aan den Slotwoogd van 't
Kasteel Alexandrion.*

*'t Geheim, aan u voorlang gemeld,
Eischt nu dat wy eens door geweld
Ons van onz' Vaders woën en Tyranny wreken.
De list heeft reeds zyn dood en ondergang besleeken,
Het geen de drift van ons gemoed
Op zynen Rykskroon hoopen doet.
Dies wil ons in het kort by u op 't Slot verwachten,
En 't noodige voor ons betrachten.*

Gy Aristob'lus ook tot myne dood geneigd!
 Hoe kan ik 't onweer en den donder die my dreigd
 Ontgaan? waar vlucht ik voor de doodelyke vlaagen,
 Die in deez' staatsorkaan my schynen op te daagen?
 Ja alles, zelf myn bloed stemt in myn wisse dood,
 En ik staa voor de hand van zo veel schelmen bloed,
 Dat ik my naauwlyks voor den minsten weet te wachten.

EURIKELES.

Herstel u, Vorst, in uw zwaarmoedige gedachten,
 En denk nu gy zo ver zyt in de zaak verlicht,
 Om 't oeff'nen van uw straf en vorstelyken plicht.

HERODES.

Aan wien Eurikeles, aan wien zal ik beginnen?
 Een kinderliefde knaagt het herte noch van binnen,
 Als ik aan 't vonnis van myn schuldenaaren til.
 Die zucht van 't eige bloed verhindert mynen wil,
 Om met den schuldigsten in 't rechtsgeding te treden.
 Ach dwaaze zucht! hoe word myn ziel van u bestreeden?

EURIKELES.

'k Heb nimmer u zo zwak uw drift zien wederstaan.
 Nooit vond rechtvaardigheid zich met de straf belaân.

HERODES.

Welaan, ik wil my, en myn lasheid dan verwinnen,
 En 't mededoogen eens verbannen uit myn zinnen,
 Wyl my hun' misdaad blykt: en hunne schuld zo klaar,
 Aan myn getergde ziel de straf maakt openbaar.
 'k Wil dat men daadelyk en zonder tegenspreken,
 My door des Slotvoogds dood van dit verraad zal wreken.
 Gaa: maak dat myn bevel op 't spoedigst werd verricht.

T W E E D E T O O N E E L.

HERODES *alleen.*

Ach Rykskroon! hoe ontsteekt ge uw straalen aan het licht
 Der heldendetgden van getroonde Moogendheden,
 En hoe doet weêr 't geval uw glans met voeten treden?
 Ik die een heldenroem, vereeuwigt door myn hand,

Heb

Heb in den omtrek van heel Siriën geplaat,
 Moet in de rampen van myn huis my zien bestryden.
 Gedenk eens wakk're ziel aan uw' voorgaande tyden,
 Toen ge al wat ge ondernaamt grootmoedig overwon,
 En trotste met uw Kroon de stralen van de zon,
 Hier van kan Romen, ja dit waerelddeel getuigen,
 Wat Koningkryken ik deed voor myn Scepter buigen.
 Wat myne moed vermogt op 's vyands trotse macht.
 Wat dwingelanden ik al t'onder heb gebragt.
 Maar ach! wat baat my het herhaalen van die zeegen,
 Door 's Hemels dierb're gunst en myne deugd verkreegen?
 Ik voelde in deezen drift myn heldenaard gekoeld,
 Daar in myn hart een zucht van kinderliefde woelt,
 Om my gerechte straf en mynen eisch te ontraaden,
 Bleef ik, o Hemel! niet met uwe wraak belaaen.
 Doch, ik herhaal om u weêr myn voorgaanden moed.
 Rechtvaardigheid ontziet nog staat, nog eer, nog bloed.
 Den minsten schuldenaar moet m' als den meesten straffen,
 Dit zal my eens het eind van al myn ramp verschaffen.
 Wel aan, vermeet'le zoons! waant niet dat ik u zal
 Verschoonen, om het bloed: 'k staa in myn rampen pal,
 En zal my nimmer om uw smeeken zien bewoogen,
 Nog in myn hart een vonk van medely gedoogen.
 De Rechtsplicht wyft my klaar uw doodlyk vonnis aan:
 Die tegens 't recht misdoet moet door het recht vergaan....
 Maar zagt: ik zie myn zoon dien booswicht nader treden.
 Ach! hoe bevangt de schrik myn ziel en al myn leeden,
 Nu ik myn moordenaar voor myn gezicht aanschouw!
 Wel, dat ik my verbyte en noch myn wraak weêrhouw.

DERDE TOONEEL.

HERODES, ARISTOBULUS, *Lyfwacht.*

HERODES.

Men laat ons hier alleen.

ARISTOBULUS.

'k Treed u vrymoedig nader,

B 4

Daar

Daar ik als vorst u vrees, en groot als mynen vader,
 Schoon myne deugd bezwykt voor uwen heldenaard.
 Uw goedheid heeft my in veel ongeval gespaard,
 En voor den klauw behoed van zo veel hofgedrochten,
 Waar van ik, in uw haat gebragt, steeds wierd bevochten,
 En die my dreigden op't onschuldig hert te treên.

HERODES.

„Hoe weet de tong door schyn zyn misdaad te bekleên.

ARISTOBULUS.

Diestree ik Vorst tot u, (deez' gunst verbind my nader)
 En openbaar myn hert aan u als aan een vader,
 Die de euveldaaden straft, de deugd der helden loont,
 En het onschuldig hart hoe zeer benard verschoont.
 Vergeef my zulk een drift, die my zo stout doet spreken:
 Men poogt onschuldig zich in's Broeders leed te wreken:
 Men tracht door listen die't verstand te boven gaan,
 U in uw Ryksbesluit arglistig te verrään.

HERODES.

Kunt gy dan zyneschult zo zonneklaar weêrleggen?

ARISTOBULUS.

Verworf ik maar de gunst by u, om't vry te zeggen
 Al wat myn oor gehoord, en't oog heeft gezien,
 In eenen handel van de hoflist te bespiên,
 Uw gunst zou 's Prinzen leed voorhoeden en die laagen.

HERODES.

Zo zyn de schuldigen gewoon steeds aan te klaagen,
 Hen, die hun Ryksverraad ontdekten, en het kwaad
 Tefchuiven op diens hals, als een verborgen haat.
 Doch, ik laat my zo niet door zulk een schyn verblinden.
 Kan't listige vernuft geen ander uitvlucht vinden,
 Zoblyfthy strafbaar: en gy, reeds by my verdacht,
 Nu gy't verdedigen van zynen misdaad tracht
 Door een beschuldiging van and'ren te verbloemen,
 U zaleen zelve straf der schuldigen haast doemen
 Myn wraak te voelen.

ARISTOBULUS.

Ik myn Vorst!

HERODES.

Ja snoode, gy!

Men heeft my al ontdekt uw' list en muiltary,
En dat ik my te recht moest voor uw laagen wachten.

ARISTOBULUS.

ô Hemel! gy die weet den grond van myn gedachten,
En, wien myn hartsgeheim ten vollen is bewult,
Verkoel den moed niet, die in my word uitgebluist
Door 't vorstelyk gezag, om voor myn recht te spreken.
Doe, schoon de haat my drukt, my 't hoofd weêr boven
steeken.

Ja Vorst, slaa vry myn reên onachtzaam in den wind,
Terwyl de schyndock van een hoflist u verblind,
En gy u een ontwerp zo haatlyk af laat maalen,
Dat het zyn meester in de verwen zal doen dwaalen.
Neen, gy zult de eerste niet dier dwingelanden zyn.
Hoe meenig Vorst heeft zich verstaft in zulk een schyn.

HERODES.

Het past geen schuldigen hier zulk een taal te voeren.

ARISTOBULUS.

Het past me, om dat uw wraak myn ziel niet kan ontroeren,
En dat de Hemel zelf hier voor myn onschuld pleit,
Schoon gy onbuigzaam my hebt uwe gunst ontzeid.

HERODES.

Vergeefs tracht gy zo trots door uw geveinsde treeken,
De banden van uw schuld en loos verraad te breeken.

ARISTOBULUS.

Men noem 't geveinstheid dat men ons zo vals beticht,
En u de misdaad zo behaaglyk heeft verdicht.
't Ontbreekt een Hof nooit aan arglistigen, verraaders
Die dorsten na het bloed der afgekurvene aders,
Ja greetig klaauwen aan onnoz'le zielen slaan;
Vervloekte, die hun haat niet als met bloed verzaân.
Ja zelf, zy die in waan van vrindschap daar verkeeren,
Zyn lam'ren in den schyn, in 't hart meest wreede beeren.
ô Oog, dat in het hart der raadsgeheimen zaagt,
Wanneer uw Broeder wierd in hun besluit belaagd,

26 ANTIPATER, OF DE DOOD

Beween uw rampen ook die gy op u ziet komen!
Pleng door een traanen vloed in 't stof nu zilte stroomen!
Want uw getuigenis verwerft myn onschult niet.
De Vorst noch onbewust in d'oorfprong van 't verdriet,
Dat eens de hoftrans als een donderslag zal treffen,
Kan noch, onwrikbaar, zyner rampen niet beseffen.

HERODES.

Ja waant gy door de list van uw geveinsde klacht,
Myn hand te stuiten in haare onbepaalde macht?
Neen, myne rechtsplicht zal, om grooter ramp te stutten,
En my voor eene straf des Hemels te beschutten,
U eêr doen zien, hoe ik tot zuiv'ring van 't gemoed,
Myn handen wasschen zal in uw doorluchtig bloed.

ARISTOBULUS.

Beschermt gy 't heilig Recht, straf dan die ons betichten.
Gy doet de onschuldigen voor uwe strafheid zwigten:
En zy, die door den schyn van hun vernisten raad,
Reeds hebben uwen drift vervoerd tot zulk een haat,
Doen u het Heilig Recht misbruiken en verkeeren.

HERODES.

Ik zweer, ik zal u haast die trotze taal verleeren.
Myn Lyfwagt!

VIERDE TOONEEL.

HERODES, ARISTOBULUS, VOLUMNIUS, *Lyfwagt.*

HERODES.

Slaa den Prins terstond in keet'nen vast.
Wel aan, ontzie hem niet, volvoert gy mynen last.

VOLUMNIUS *hem een keten aandoende.*

Vergeef het ons, o Prins!

ARISTOBULUS.

Men slaat aan my de handen!
Gy waant my Rykstieran te kluist'ren met deez' banden,
Maar nimmer zal uw magt; uw snoode tyranny,
Myn ziel beknellen in de wreedste dwinglandy.
Haar onschuld kan de kracht der ketenen verbreeken,

En

VAN ALEXANDER EN ARISTOBULUS. 27

En doet my, schoon geboeijd, noch onbelemmerd spreken.
Neen, geene duistere nagt van uwen Kerker zal
Den glans van myn gemoed bedekken, schoon 't heelal
Was in den snooden list myns haaters zaam gespannen:
Dat blyft onschcenbaar voor de magt van aardstirannen.

HERODES.

Sleep flux dien snooden weg, zyn taal tergt myn geduld.

VYFDE TOONEEL.

HERODES *alleen.*

Wat is de Heerschappy met zorgen opgevuld,
Al vind een Vorst het al voor zyne straffe vaardig?
o Hemel! is de deugd by u niet meerder waardig?
Gedoogt gy dat een zoon my deezen sinaad aandoet,
En ik dit snood verwyf moet dulden van myn bloed:
Dat ik het Heilig Recht misbruik op een verraader.
Waar is rechtvaardigheid? o Hemel sterk een vader!
Niets is 'er of 't ontdekt my hunnen schuld zo klaar,
Dat ik in my een drift van gramschap word gewaar,
Die me al de zwakheên van myn ziel doet overheeren,
Om deez' rechtvaarde straf van mynen hals te weeren...
Hoe hier de Ryksprinses! in welk een naaren staat
Treed zy my nader? ach! met welk een droef gelaat?
Wel, dat myn ziel zich voor haar traanen blyf weêrhouden.

ZESDE TOONEEL.

HERODES, GLAFYRA, TIGRANES
en ALEXANDER, Lyfwagt.

HERODES *tegen de Lyfwagt.*
V ertrek.

GLAFYRA.

Vorst wil in my het droevigst leed aanschouwen,
Dat ooit een sterveling op 't aardryk viel te beurt.

Deel

23 ANTIPATER, OF DE DOOD

Deel in de rampen die myn bange ziel betreurt.

Ach gingen ze u, o Vorst! zo wel als my ter harte,

En troffen ze ook uw borst met een en zelve smarte!

Gy hebt de onschuldigen reeds doen in banden slaan,

Om een onrechten eis uws wraakzuchts te verzaan.

Maar neen, vertrouw niet dat uw ramp zo kan verdwynen,

En ooit uw heilzon op de hoftrans neêr zal schynen;

Gy brouwt uw eige smert in uw weerspannige aard:

Wat lichtgelovigheid gaat met uw haat gepaard,

En doet u niet op 't selfs myn Ega's deugd verdoemen.

HERODES.

(men,

Hoe, tracht ge al meê den aard zyns misdaadste verbloe-

En hem te ontschuldigen van 't allersnoodste kwaad?

Neen, ik ben al te wel bewuft van zyn verraad.

GLAFYRA.

Wel, kan ik door myn klagt zyns haaters list niet breeken,

Hoor me aan een vader dan om zyn vermurwing sineeken.

Wat heil verwerft berouw niet van bedreeven schuld?

De Hemel, lang getergd in 't uitgestrekt geduld,

Vergeeft de misdaad en het allersnoodst betrachten;

Kandan een vader wel zo straf zyn van gedachten,

Dat hy een misdaad niet veel eêr vergeeven zou,

Die zyn verheeye ziel dreigt met veel naberouw.

Ja hooge Hemel! al is uwe wraak rechtvaardig,

Hoe zagt kastyd gy ons uw straf vaak dubbel waardig?

HERODES.

Het geen de Hemel eischt moet van ons zyn verricht.

Rechtvaardigheid eischt straf, en vordert my myn plicht.

Dies zult gy nimmer my in deezen strik verrassen.

GLAFYRA.

Ach! dat myn ooge stort een zee van zilte plassen,

Nu ik tot medely hem niet beweegen kan.

Wel aan, staat gy verhard alleen na wraak Tiran,

Hier legt voor 't blanke staal alreê myn boezem open;

Wil om 't volvoeren van dien drift niet verder loopen.

Stoot toe, verzaadig u in 't aangebooden bloed,

Zo toch 't onschuldig hart uw haat verkoelen moet.

Na zyn zwaard grypende.

En schrikt gy voor den stoot, laat ik gerechtsbeul wezen...

TIGRANES en ALEXANDER,
haar weêrboudende.

Ach Moeder! Moeder ach!

GLAFYRA.

My zal geen dolk doen vreezen.

HERODES.

Wat dolheid gaat u aan, betoom uw drift Mevrouw,
Die zich te rukeloos aan 't bloed vergrypen zou.

GLAFYRA.

Betoom dan ook uw wraak, en haat, zo onrechtvaardig.

HERODES.

Ik gaa: haar wanhoop is myn gramschap doch onwaardig.

ZEVENDE TOONEEL.

GLAFYRA, TIGRANES, ALEXANDER.

GLAFYRA.

I
Ja gaa, en laat my hier alleen,

Wreeddaard, die in schyn van vader,

De onnozelheid en deugd te gader

Dreigt op 't onschuldig hert te treên,

Ik kan u toch niet wederstreeven,

En moet, door u gedwongen, leeven.

't Verharde hart staat als een rots

In 't midden van zyn ongelukken;

Schoon 't zich met ramp en smert voelt drukken,

Het tart noch 't yslyk zeegeklots

Van felle winden, holle stroomen,

Die langzaam dreigen op te koomen.

Strafheid! die geen weêrga vind

Van wraakzucht en vermetel woeden,

Ten trots van felle tegenspoeden,

Wat dwaasheid heeft uw ziel verblind?

30 ANTIPATER, OF DE DOOD

Dat gy den ſchyn zelf kunt gelooven,
En alle waarheid tracht te dooven.

Ja ach! myn Krooft! myn waardſte ſchat!
Wat moet gy van die hand niet vreezen?
Gy zult ten doel der wraakzucht weezen
Van hem die 't al op 't harte trad.
Zyn drift heeft alle zucht verdreeven,
Om naar zyn wreeden aard te leeven.

Zyn woede zal geen zoon, geen bloed,
Noch ooit berouwend hart verſchoonen.
De nyd zal uwe deugden loonen,
Hy u eens drukken met zyn voet.
Ach help my uwen ramp beklagen!
Myn ziel kan al het leed niet draagen.

Einde van het Tweede Deel.

DERDE DEEL.

EERSTE TOONEEL.

SALOME, SAMNA.

SAMNA.

Wat is 't Mevrouw, dat u zo in de zinnen speelt,
En waar doorgy, zo 't schynt, in zulk een wanhoop

SALOME.

(deelt?

Ach! hoe vind zich myn ziel beklemmt door duizend zorgen!
Wel aan myn Samna, 'k hiel nooit iets voor u verborgen,
Dies zal ik onbeschroomt myn leed u doen verstaan:
Het listigst Ryksverraad heeft zyn meefres verraân.

SAMNA.

Mevrouw wat kan ik toch van zulk een raadzel denken?
Laat nimmer hersenschim uw dapp're daaden krenken.
Sints ge u een oogenblik ter ruste hebt geleid,
Schynt gy ontbloot te zyn van de edelmoedigheid,
Die u voorheen 't gevaar stoutmoedig deed veragten.

SALOME.

Ja dit is de oorsprong dier zwaarmoedige gedachten.
En, ach! niet zonder reên: want na zich 't luikend oog
Ter rust begeben had, wierd in een naar vertoog
Van 't onderaards deez' taal, zo 't scheen, my toegebeeten:
Ja snoode, die u heeft in uwe list gekweeten,
Volvoer, van menslykheid ontaard, een gruweldaad,
Die voor des Hemels straf altyd gebrandmerkt staat.
Gy moogt de onnozelen doen sneuvelen en zuchten,
Maar gy zult, waar gy vlucht, den donder nooit ontvluchten,
Die in een zwang're wolk u reeds hangt boven 't hoofd.
Ach taal! die my myn moed en alle kracht ontroofd!
Hoe hebt gy my een pyl in 't nydig hert gedreeven?
Zy doet my eêr de dood verkiezen dan het leeven.

SAMNA.

Herstel u, 't is een droom, die u de ziel verblindt,
Gy waant maar, ach Mevrouw! dat ge u te zwak bevindt.

Kan

Kan u het ritf'lend blad van eikenloof beweegen?
 Wil't onvermoogen van dien damp toch wederstreeven.

SALOME.

Neen, niets viel my voorheen om myne wraak te zwaar:
 't Onschuldig maakte ik 't eerst als schuldig openbaar,
 En ik wierd nimmer in myn driften wederhouwen.
 Ik vond my nooit te zwak: men mogt my 't zwaarst ver-
 trouwen:

Ja alles stond, hoe trots, voor myne gramfchap bloot.
 Maar op 't herinneren van Mariannes dood,
 Die my in dit gezicht, is op het wreedst verscheenen,
 Is alles plotseling met eenen slag verdweenen.
 Haar onrechtvaarde dood is 't die my zidd'ren doet,
 En myne drift weerhoud in 't storten van meêr bloed.
 Pheroras, Broeder, ach! kon ik u maar bevryden,
 Geen straffe van de hand eens wreeden Vorst te lyden,
 Ik zou my in het kort van deezen last ontslaan,
 Doch, om 't gevaar van u moct ik my zelf weêrstaan,
 Dewyl gy al te diep zyt in 't gevaar gewikkelt.
 Ik vind om u alleen myn drift weêr aangeprikkelt,
 En moet, in weerwil van de vrees die my bekneelt,
 Mynoch bedienen van myn wraak en snood geweld,
 Dewyl de zucht tot u my waardiger moet weezen,
 Dan zy die onzen haat en gramfchap moeten vreezen.

SAMNA.

Mevrouw, de Prins genaakt.

SALOME.

Hy wekt my dit verdriet!

Men zeg hem toch vooral myn wedervaaren niet,
 Noch dat hy zelf het minst ontdek van myn gedachten.

T W E E D E T O O N E E L.

ANTIPATER, SALOME, SAMNA.

ANTIPATER.

Verschoon myn vryheid: ik moet hier den Vorst ver-
 wagten.

SA-

SALOME.

Gy waagt te veel, myn Heer, in deeze omftandigheid.

ANTIPATER.

Hy waagt het allerminkt, die alles met beleid
Durft onderneemen, om zyn zaaken voort te zetten,
En het vermoeden in zyn nadeel kan beletten.

SALOME.

Hoe! waant gy, dat gy niet zyt by den Vorst verdacht?

ANTIPATER.

ô Ja: en hierom is 't dat ik reeds heb getracht,
Hem op het allereerst in deezen staat te ontmoeten.

SALOME.

Deez' tegenspraak kon ons ligt voor't verraad doen boeten.
'k Herhaal myn woord noch eens, myn Heer, gy waagt te

ANTIPATER.

(veel.

Ik waag voor my alleen het allergrootste deel.

Of waant gy, dat ik zal zo laf myn plicht vergeeten,

Dat hy uit my één woord van onze list zal weeten?

ô Neen! mistrouw zo ligt myn ed'le driften niet.

Ik voel my al te ver gewikkeld in 't verdriet,

Dat ik myn ziel de zucht tot heerschen wil beletten.

Ik wil, en zal myn voet op 's Vaders Rykstroon zetten.

Die glans schynt my te schoon in 't starrende gezicht,

Dan my te binden aan een laffen kinderplicht. (ken.

Maar, 'k bid Mevrouw, wil toch terstond van hier vertrek-

Ligt zou deez' zaamenkomst ons wel tot onheil strekken.

SALOME.

Wel aan, 'k volg uw bevel.

DERDE TOONEEL.

ANTIPATER *alleen.*

ô Onverzaadb're haat!

Wat zyt gy yvrig in het allersnoodste kwaad,

Om 't heil uw's voesterlings op 't hevigt te betrachten?

Hoe ongevoelig doet gy ons de deugd verachten,

Om eens in 't Ryksgezag te heerschen op den troon,

C

Daar

Daar ons die waardigheid word gunstig aangeboon?
 Maar: hoe zal ik my in des Vorsten byzyn draagen?
 Zal ik me als vyand meê van 't schynverraad beklagen,
 Om hun gewaande schuld noch meerder te doen zyn?
 Neen: ik mislei den Vorst door een bedachten schyn,
 Dat ik voor hen, van hem, vergiffenis kom smeeken,
 En voor hun misdaad tracht uit broederzucht te spreken.
 Hy nadert my.

VIERDE TOONEEL.

HERODES, ANTIPATER, *Lyfwagt.*

ANTIPATER.

o **H**eld, en hooggeduchte Vorst!
 Wiens hand met zo veel heil den Ryksstaf heeft getorst,
 Dat het beroemd heelal deelt in de blyde zeegen
 Door dappren heldenmoed en uwe deugd verkreegen,
 Vergun my dat ik in uw staatsbelangen spreek,
 En door myn taal voor u des Prinzen banden breek.

HERODES.

Hoe kunt gy toch, myn Zoon, die snooden zyn genegen?
 De liefde tot uw Vorst en Vader stryd hier tegen.

ANTIPATER.

't Is waar, als my de vrees doet denken aan dien dag,
 Die u zou waggelen doen in 't machtig ryksgezag,
 En ons zien bukken voor het juk der dwinglandye,
 Door 't aangestookt geweld van hunne muite-rye,
 Dan moet myn ziel, om u, als in bekom'ring staan,
 En toonen hoe zy reeds daar door is aangedaan:
 Maar nu u 't Ryksverraad is zonneklaar gebleeken,
 En gy rechtvaardig u in 's Prinzen dood kunt wreken,
 Verminder nu den ramp die uwen hoftrans dreigt.
 Het mededoogen, daar eens Vaders hert voor neigt,
 En dat een ed'le zucht zo teder voedt van binnen,
 Moet, in uw gramschap, nu u zelf doen overwinnen
 Verschoon de misdaad om hun edel hertsberouw,
 Dat hen herbooren zal doen leeven in uw trouw.

Hoe

VAN ALEXANDER EN ARISTOBULUS. 35

Hoe overtuigend moet een onderdaan niet leeven,
Die hier een moordbesluit word van zyn Vorst vergeeven.

HERODES.

Dat is een weldaad van het vorstelyk gemoed,
Die de edelmoedigheid van eenen held voldoet,
Maar die des Hemels straf en ongenaâ moet vreezen.
Laat af, o Prins! laat af: ik laat my niet beleezen.
'k Wil eind'lyk eens het eind van al deez' twyff'ling zien;
En u naa myne dood doen op deez' troon gebiën.

ANTIPATER.

Vergeef het my aldus een Rykstroon te bekieeden,
Een troon, die ik niet als steeds siddrend kan betreeden,
Door 't uitgestortebloed myns Broeders. Neen, myn Heer,
Ontslaa my van dien last, en verg my nimmermeer
Aan zulk een waardigheid tot deezen prys te denken.
Deglans dier grootheid zouden roemder deugden krenken.

HERODES.

Zwyg: myn gezag duldt hier die trotse woorden niet.
Men volg alleen myn last, en vorstelyk gebied.
Vertrek: ik moet Terslond den Ryksraad hier verbeiden.

VYFDE TOONEEL.

HERODES *alleen.*

Wat stond zal me eind'lyk eens van al myn leed doen
scheiden?

't Gaat al, o Hemel! uw gerechtigheid te keer!
'k Herroep nochtans myn moed en oude deugden weër,
Waar door ik eens zal van myn rampen zegepraalen,
En myn bestreede ziel doen ruimer adem haalen.
Ja deez' ontmoeting geeft myn onderneeming kracht,
Nugy Antipater, die my ook waard verdacht,
Uit teed're broedermin hun schuld noch wilt verbloemen.
Maar, mag ik wel gerust op zyne deugden roemen?
Zou 't uit geveinsdheid zyn dat hy die voorspraak doet?
'k Mistrouw het alles, ach! o tintelende gloed
Van eene Rykskroon, hoe bezwalkt is uwe luister!

Gy licht myn hairen, maar voor't oog is alles duister ...
Ik zie den Ryksraad op't bevel my naader treên.

ZESDE TOONEEL.

HERODES, EURIKELES, SATURNIUS,
PEDANIUS, *Lyfwacht.*

HERODES, eerst tegen den Lyfwacht.

Vertrek: gy dieden last helpt ichraagen van't gemeen,
En in een meenigte van rykszorgvuldigheden,
Het staatsbelangen wikte in tegenwigt van reeden,
Wanneer ik van een drift te fel wierd aangefard.
Myn wraak te vord'ren, en zich't edelmoedig hart
Veeltyds te haastig zocht op't schuldig bloed te wreken,
Laat my in grooter ramp, waar in ik my voel steeken,
Nu uw onzyd'ge raad een vorst'lyk richtsnoer zyn,
Die ons eens redden zal van al ons leed en pyn.
'k Heb tweemaal myne zoons hun misbedryf vergeeven
Om hooger staatsbelang van Cezar aangedreeven,
Om Archelaüs gunst (dien Koningklyken held)
Te winnen, als van my dit vonnis wierd geveld:
Dat ik uit staatsgezag of gunst het recht deed buigen,
Hoewel de Hemel van myn deugden kan getuigen,
Dat ik rechtvaardig, en van wraak tot walgens toe,
My, overreed, altyd heel anders vond te moê.
Maar nu ten derdemaal hun' trotsheid zo vermetel
My tracht te bonzen van den Palestynsen Zetel,
Is't tyd, dat ik eens uit dien dwaazen slaap ontwaak,
En myne hand verhef ter vord'ring van myn wraak.
Eurikeles, lang hen den brief,

*Eurikeles geeft hen den brief, van Alexander en
Aristobulus aan den Slotvoogd van 't Kasteel
Alexandriën, over.*

op dat zy leezen,

Uit welk een bron myn haat zo sterk is opgereezen,
Om een gerechten eisch des Hemels te voldoen.
Neen yadermin, gy kunt hun sterven niet voorhoên!

Neen

Neen gy, ô vrouweklagt! kunt op myn ziel niets winnen.
Uw traanen zyn te laf: ik voel een wet van binnen,
Die in my heerscht: neen Prins: uw afkeer van 't gebied
Vermag niets: ik win veld: gy wederhoud my niet.

SATURNIUS.

Hun schuld is ons wel klaar uit dit geschrift gebleeken:
Maar zo 't my vry staat in uw staatsbelang te spreken,
En u rondborst'ig het gevaar te doen verstaan,
Dewyl myn ziel, ô Vorst! is met uw lot begaan,
Laat dan myn reeden u in uwen drift bepaalen.
Wat rampen dreigt gy niet op uwen hals te haalen,
Zo Romen 't ongeval der Prinzen word gewaar?
Is 't waarheid dat hun schuld zo naakt en openbaar,
Ten uiterst strafbaar schynt voor uwe wraak en wetten,
Om hen, door 't recht genoopt, den voet op 't hart te zetten,
't Was even klaar toen eêr de schuld hen opgeleid,
Voor 't gunstig rechtsgezag van Cezar wierd bepleit,
En hen Augustus gunst ten vollen is beweezen,
Terwyl gy u, ô Vorst! liet van uw haat beleezen.
Wat was dit anders, als een overgroote blyk,
Hoe Cezars oog, geest op uw gezegend Ryk,
Steeds waakende het recht der Prinzen zal beschermen,
En als onschuldig hen ontfangen in zyn armen?
Hoe! zyn zy aan zyn Hof als kinders niet gevoed?
Ja de achting die hy heeft voor 't edelmoedig bloed,
Zal hem de misdaad in hun voordeel doen verschoonen,
En hy zal u daar door ligt zynen haat betoonen.

HERODES.

August heeft me al voor lang in myne magt hersteld,
Om hunne muilt'ry te wreken en 't geweld
Waar door men my belaagt, en weder staat na 't leven,
Met myn ontzachlyk recht op 't hev'gft te weêrstreeven.
Het staatsbelangen hangt aan myne keur alleen:
Zo kies ik dan hun dood tot welstand van 't gemeen.

SATURNIUS.

Behalven dat uw keur, het vaderlyk meêdoogen,
(Dat ongevoelig zich vindt in geen ramp bewoogen)

38 ANTIPATER, OF DE DOOD

Tracht uit uw grootſe ziel te weeren: en een zucht
Die meeft gekoefterd wordt met de allergrootſte vrucht,
Noch zal zich 't noeft gemeen daart'zaamen tegen zetten,
Om u 't volvoeren van die ſtrafheid te beletten,
En om een Kroon, ô Vorſt! die gy zo waardig acht,
Noch eens beſchermd te zien in Alexanders magt.
Zyn deugd heeft reeds de gunſt der volken ingenoomen,
Dies zie ik niet hoe gy dit zult te boven koomen.

HERODES.

Hoe! kent Saturnius Herodes magt dan niet?
Weet gy myn brallen, en kent gy myn Ryksgebied?
En is u niet bewuſt hoe ik my heb doen vreezen?
'k Heb Siriën voorheen wel myne gunſt beweezen,
Terwyl om myne magt my ider viel te voet,
Daar ik verwinnaar bleef in eenen fellen gloed,
Maar nooit liet ik uit vrees van hun oplopendheden
Hun trotsheid ongeſtraft: 'k heb altoos 'tk waad beſtreeden,
En onbeſchroomd myn arm verheeven in 't geweld,
Schoon ik al onverwagt van muiters wierdt beknelde.

SATURNIUS.

Ik ken uw heldenaard, ja Vorſt, en uw vermoogen:
Maar zyn 'er veelen niet in zulk een ſtaat bedroogen?
Gy hebt maar 't minſte deel der Muiters in uw magt.
En ſchoon ge uw Zoonen hebt tot 's Hemels zoen geſlagt,
Wat zal 't u tot de ruſt van uwe rykſzorg baaten?
Het allergrootſt gevaar, in hoog verheeven ſtaaten,
Verheft zich dikmaal op het uitgeſtorte bloed
Van hen, die tot de Kroon en ſtaf zyn opgevoed. (gen.
Dan wordt veeltids het hart geknaagd door duizend zor-
Dan ziet men 't alles dat in 't eerſt zich hieldt verborgen,
Als ingeſpannen, om door felle muitery,
Een Vorſt te bonzen uit zyn ſtaat en heerſchappy:
Gelyk de donder, door een luchtorkaan gedreeven,
Het hemelhoog gebergt voor zyn geweld doet beeven.

HERODES.

Hoe! waant gy dat die vrees my noch verſchrikken zal?
Neen, ik ſtaa als een rots in alle ſtormen pal.

SATURNIUS.

Een storm, die door uw drift zich kan te hoog verheffen,
 Zal door zyn woede, Vorst, u al te vinnig treffen.
 Spaar, spaar uw Zoonen, en sluit grooter ryksgevaar.

HERODES.

Ik word, zo ik hen spaar, haast 's Hemels wraak gewaar,
 Die my rechtvaardig om myn lafheid zal doen straffen;
 En my gerechten loon voor myn bedryf verschaffen.
 Neen, kon eêr de eêrzucht in een Brutus vol van moed,
 Zich zonder medely verzaadigen in 't bloed
 Van zyn weêrspannig zaad, en ongetrouwe Zoonen,
 'k Zal voor u, Hemel! noch een zelve deugd betoonen,
 En u doen zien dat my geen kinderliefde vleit,
 Daar gy myn bloed begeert door uw rechtvaardigheid!
 Dies stem in myn besluit, dat zy rechtvaardig sterven.

PEDANIUS.

Laat my noch eerst, ô Vorst! toch eene gunst verwerven,
 Dat ik de blyk van schuld voor my noch twyffelbaar
 Mag onderzoeken, of die wel zo zonneklaar,
 En onweêrspreekelyk bestaan kan voor de reeden.
 Wat zag men niet van ouds verraad en onheil smeeden,
 Daar de argelisticheid, bedekt in lam'ren vacht,
 Aan hoven zonder tal verborgen heeft getracht,
 Meest de allereedelsten met haaren voet te drukken?
 Wat ziet men meenig Vorst door zulke gruwelstukken
 Niet tot een top van eer gesteegen: ja ten troon,
 Des Hemels wraak en straf trotseeren by hun kroon?
 De felste slagen die een sterveling heeft te duchten,
 Kan hy het allermint in 't hofpaleis ontvluchten.
 Daar dekt een vleitaal meest den boezem en het hert
 Dat reeds van binnen door den haat bestreeden werdt.
 En zo kan ook deez' brief hen valschelyk betichten.
 Een klaarder blyk moet u in deeze zaak verlichten.

EURIKELES.

Wat wilt gy klaarder blyk? daar is hun eigen hand.
 Niets is 'er dat zich hier met reeden tegen kant.

PEDANIUS.

Die kan door konst en vlyt nochtans zyn nageschreeven.
 't Zou 't eerst niet zyn dat zulk een schelmstuk was bedree-
 De zucht tot staat ontziet geen gruweldaad hoe groot. (ven.
 De listigste staan zelf voor zulk een woede bloot.

EURIKELES.

Zo moet gy dan een daad zo sneed van my vertrouwen,
 En my verdenken of ik had deeze list gebrouwen.

PEDANIUS.

'k Mistrouw hier niemand, maar ik spreek in 't algemeen.

EURIKELES.

Gy hoont my door deeze taal, dewyl ik maar alleen
 't Verraad ontdekt heb, en deeze sneed vervloekte laagen,
 Om zorge voor den Vorst en 't heil des Rykste draagen.
 Maar gy Pedanius, die myne dengd mistrouwt,
 En onbeschroomd my zulk een daad te vooren houdt,
 Hoe billyk zoude ik u in deeze zaak verdenken,
 Zo ik 't vermoeden van uw deugd niet dacht te krenken.

PEDANIUS.

Zeg vry al wat gy wilt: 'k kreun my geen lastertaal.
 Men wik de waarheid maar in eene reedenschaal,
 Want die gebiedt my voor de onschuldigen te spreken.
 'k Eisch reeden waar in ooit myn misdaad is gebleeken.

EURIKELES.

Die blykt reeds nu gy noch voor 's Prinsfen onschuld pleit,
 En 's Hemels wraak weersprekt in zyn rechtvaardigheid.

PEDANIUS.

Die zal 't verborgen kwaad, waar op verraaders stoffen,
 Eens straffen, en hen door een donder neêr doen ploffen.

HERODES.

Ei Heeren staakt deeze twist, en stemt in myn besluit.
 Niets is 'er dat my in myne onderneeming stuit.
 'k Voldoe, ô Hemel! u, om in uw gunst te leeven.
 En, 't onderzoek wordt u, Pedanius, vergeeven.

PEDANIUS.

Kan dan geen reeden, Vorst, vermurrewen uw hert,
 Om 't Ryk te ontheffen van eene algemeene smert,

Die gy gevoelen zult in al uwe ongelukken, (ken,
En zwaarder als gy denkt de Kroon op 't hoofd zal druk-
Rek dan om Cezars gunst den tyd een weinig uit,
Op dat hy zyne stem ook geeve in dit besluit.

HERODES.

Geen gunst van Cezar zal my 't heilig Recht doen schenden.
Men moet in zulk een zaak zich tot den Hemel wenden.
Geen Vorsten gunst besinet den glans van ons gemoed,
Daar Themis weegschaal eischt het allerwaardigst bloed.

PEDANIUS.

Wel, dat ik in hun naam dan om deez' gunst mag smeeken;
Dat gy voor 't laaft hen zelf hoort voor hun onschuld spreek-

HERODES. (ken.

Vergeefs vergt gy my dit: want myn besluit staat vast,
Op dat ik nimmer werd in mynen plicht verrast,
Noch uit geen dwaaze zucht van eenig mededoogen,
Myn hert onwrikbaar door hun traanen voel bewoogen.

Tegen Saturnius en Pedanius.

Gy Heeren, volgt my tot bevordering van hun straf.

ZEVENDE TOONEEL.

EURIKELES *alleen.*

o Neen Pedanius! uw reeden zyn te laf, (den,
Dan dat gy ooit den Vorst van my zult doen vermoeden
Dat ik als de oorzaak van deez' ramp en tegenspoeden
Den grondslag heb gelegd. Schoon 't waarheid is, o ja,
En ik uit staatzucht zulk een groote daad bestaa,
Die uwe tegenspraak my daadlyk wou beletten,
't Wantrouwen van den Vorst is zo niet om te zetten...
Maar, 't best is, dat ik nu deez' stormen eerst ontvlucht,
En by Arch'laus my bediene van 't gerucht,
Als of hy door myn zorg zyn Zoon noch kon behouwen.
Zo kan ik veilig my op myn geluk vertrouwen.

Einde van het Derde Deel.

VIERDE DEEL.

EERSTE TOONEEL.

Het Tooneel verbeeldt de Gevangenis van Alexander.

ALEXANDER, *leggende op een ledekant, en ontwaakende.*

O Naare stond! o duist're nacht!
 Waar in de slaap my wil begeeven,
 Om dat myn ziel door klagt op klagt,
 Niet dan in zwaaren rouw kan leeven!
 Gy drukt in my het beeld van mynen tegenspoed,
 Daar ik in 't duister treur, onschuldig van gemoed.
 Ach Keten, die my houdt gevangen,
 En myne leën beknelt met smert!
 Hoe zeer uw harde schaakels prangen,
 Noch trefst my zwaarder leed aan 't hert,
 Om dat ik uwen last moet zo onschuldig draagen,
 En myne oprechte deugd gedreigt wordt door veel laagen.
 Maar hoe! hoe zou ik beter lot
 Van zulk een wreede hand verwagten,
 Dan zy, door wien ik 't waard genot
 Der levensstraalen hoog moet achten?
 Ach Moeder! uwe trouw en deugd, my lief en waard,
 Verwekt in my eendrift die de uwen evenaart.
 Gy, gy rampzaligste aller vrouwen,
 Onschuldig by den Vorst verdacht,
 Zaagt door een damp van misvertrouwen,
 U op het wreedst ter dood gebragt:
 Het edel bloed ontzong uw zagte levensader
 Door uwen Ega's last, dien aardstiran, myn Vader!
 En ik, nu 't voorwerp van zyn haat,
 Moet fel geboeid in banden zuchten,
 Daar ik in deez verleegen staat,
 Die zelve wreedheid heb te duchten:
 Die wreedheid, die geen ramp nog trouwe deugden agt,

En

En ongevoelig zich op 't uiterst ziet gebragt.

ô Hof! ô schuilhoek! daar de laagen

Bestooken 't edelmoedig bloed!

Hoe moet ik my van u beklagen,

Daar men op my zo vinnig woed?

Wat slang legt hier zo diep in 't welig gras gedook en,

Die my de hartaar reeds zo na heeft afgestook en?

Wat monsterdier treed my op 't hert,

En tracht my met zyn klaauw te scheuren?

Wie koeftert zich in myne sinert?

Wie waant te lagchen door myn treuren?

Wiedurft reikhalzen na een Kroon die my behoort,

Terwyl men my het hert te jammerlyk doorboord?

Ja 'k weet, men kan zich nimmer wagten,

Daar 't hof van wreede monsters krielt,

En de ondeugd steeds met felle krachten

Meeft de allereedelsten ontzielt.

Maar ach! de wreedheid en ontmenscht heid van myn Vader
Raakt, om 't voorgaande leed, my in deez' ramp noch nader.

Die is het die my houdt geboeijd,

En myne ziel in druk doet leeven.

Hy die van wraakzucht brandt en gloeijt,

Zoekt my den laaften steek te geeven,

Schoon de argeliftig heid maar heeft myn deugd bevlekt,

En 't ligt geloovig oog blyft in den schyn bedekt.

Opstaande.

Doch hou myn ziel, weêrhou uw traanen,

Schep moed in al uw leed en druk.

Wil u een zalig voetspoor baanen,

De Hemel vordert uw geluk.

Zo is u Mariamne al moedig voorgetreeden,

Zy heeft onschuldig eerst die felle straf geleeden.

Wel, laat de nyd van 't listig hof

Dan vry haar gal en zwadder braaken,

En met myn zuiver bloed het stof

Bezoed'len: my de nek vry kraaken:

Een

Een denkbeeld, Hemel! ja, ontvoert my alle pyn,
Om dat ik van hun haat daar in bevryd kan zyn.

Beschuldig naar uw strenge wetten,

ô Vader! uwen Zoone vry.

Ja laat uw dond'ren hem verpletten,

Hy sterft nochtans vernoegd en bly,

Om als een dierbaar pand den Hemel te behaagen,

En 't denkbeeld van zyn deugd hem eeuwig op te draagen...

Wie nadert nie onverhoed in 't naaste van den nacht?

T W E E D E T O O N E E L.

ALEXANDER, GEMELLUS.

GEMELLUS.

Des Vorsten gramschap is op 't uiterst nu gebragt,
ô Prius! en myne ziel kan naauw uw ramp beleffen.

ALEXANDER.

(sen?)

Hoe! waant myn vriend noch dat deez' tyding my kan tref-

Neen, ik heb mynen drift verwonnen: 'k staa nu pal.

Geen dood zo ysselyk die ik meêr vreezen zal.

De rust die 'k nu bezit in 't schuldeloos geweest,

Is by de grootheid van myn leed niet af te meeten.

Ik vind my in myn deugd en trouw zo wel voldaan,

Dat ik met vreugd verlang na 't moordschavot te gaan.

GEMELLUS.

Maar gy hebt meerder dan een strenge dood te vreezen.

Ach Aristobulus!

ALEXANDER.

Spreek op: wat zal dit weezen?

GEMELLUS.

Dien heeft de Vorst met u doen stellen in myn magt.

ALEXANDER.

ô Rampspoed! drukt gy noch myn ziel met feller kracht,

En doet gy myne wond op nieuw weêr sneller stroomen!

Ik waande dat ik was uw dreigen reeds ontkoomen.

Maar ach! dit trefst my meêr dan al 't voorgaande leed.

Ach

Ach Aristobulus! wordt ook uw val gesmeed,
Om tot voldoening van vervloekte wraak te sterven!
Moet gy om 's Broeders lot het levenslicht ook derven!
Hoe kan 't volkropt gemoed zyn rampen wederstaan?
Ja Rykskroon, hoe verkeert ziet elk uw luister aan,
Daar gy 't verhemeld licht van vorstelyke zaalen!
Het rusteloos genot van uw verheeye straalen,
Is voor den sterveling een schadelyke gloed:
Het stort ons blindling in een kolk van tegenspoed.

GEMELLUS.

Betoom uw droefheid, Prins, Glafyra treed ons nader.
Zy heeft de vryheid tot deez' toegang van uw Vader.

ALEXANDER.

Wel aan, 'k heb moeds genoeg haar klagten te weerstaan,
Schoon ik het allermeeft ben met haar lot begaan.

DERDE TOONEEL.

ALEXANDER, GLAFYRA, TIGRANES,
ALEXANDER, GEMELLUS.

GLAFYRA, *ontfeld.*

Vind ik myn waarden ... ach! vind ik u noch in 't leeven.

ALEXANDER.

Wat heeft, myn Lief, u tot die wanhoop aangedreeven,
Die ik, helaas! bespeur in uw ontfeld gelaad?

GLAFYRA.

Ach! leevend denkbeeld van dien doodelyken staat,
Waar in ik u te wreed, te fel zag aangegreepen,
Ja zo geschonden door 't bebloede stof heen slepen,
Terwyl een droeve slaap myn oog beving! ach! hoe
Vondt zich myn ziel in die gestaltenis te moê!
Ja myn ontfeld gemoed kan zich noch niet bedaaren.
Vergun my echter dat ik 't u mag openbaaren.

ALEXANDER.

Zo 't tot verligting van uw hert verstrekt, Mevrouw,
Spreek dan vry uit.

GLA-

GLAFYRA.

O Droeve en weêrgalooze rouw!

Hoe kan ik ſpreken en myn traanen wederhouwen?

ALEXANDER.

Herſtel u nu, gy my, Prinſes, noch moogt aanſchouwen.

GLAFYRA.

'k Aanſchouw u wel, maar ach! hoe doodelyk! hoe naar

Schynt noch uw ed'le ziel te worſt'len in 't gevaar,

Waar in ik u terſtond den laalten ſnik zag geeven!

Een woedend Tygerrot van bloeddorſt aangedreeven,

Dat zyne ſchuilplaats houdt niet verre van dit hof,

Scheen, in myn droom, uw riſte ſleuren door het ſtof,

Naa dat men woedende met open klauw en monden,

U doodlyk hadt gekweſt door tallelooze wonden:

Een ider ſcheen het ſelft op uwe deugd verſtoord,

Tot gy in 't eind, helaas! te deerlyk waart vermoord.

ALEXANDER.

„Gewis dit naar gezicht heeft haar niet heel bedroogen.

„Het ſtelde haar te klaar myn nad'rend lot voor oogen.

„'k Moet even wel haar rouw en droefheid tegen gaan.

Wat kunt gy uit een droom, een damp, een yd'le waan

Beſluiten, ei myn Lief, laat die gedachten vaaren,

Zy doen ons vruchteloos veeltyds ons leed verzwaaen

Geen edelmoedig hert voegt ooit zich na dien laſt,

Die meerder aan de jeugd dan rype jaaren paſt.

Gyziet my wel, 't is waar, gekneld in boeije en banden,

Alwaar men my tans dreigt onſchuldig aan te randen:

Maar Cezar heeft my eens vooral zyn hulp beloofd,

Hoe liſtig hier de nyd komt dingen na myn hoofd:

Dies laet ons als voorheen van daar ons lot verwagten.

GLAFYRA.

De raad van Romen bant de Vorſt uit zyn gedachten.

Hy hoort alleen maar na de taal van 't vleijend hof.

Daar zyn de Tygers die u ſleurden door het ſtof.

ALEXANDER.

Laat dan onze onſchuld op des Hemels byſtand hoopen:

Voor dat al ſpieglend oog legt alles naakt en open.

GLA-

GLAFYRA *knielende.*

Ach! laat ik dan voor u, als 't voorwerp van myn rouw,
Eerst toonen dat ik aan uw deugden ben getrouw.

Zy doet de Kinderen ook knielen.

Beweent myn Kinderen, beweent ons leed te gader,
Nu uwe Moeder sterft om de onschuld van uw Vader.

ALEXANDER.

Staa op myn Lief: wat angst bestrydt uw zwak gemoed?
Leer, leer uwe ed'le ziel den rampen tegenspoed
Braveeren, die ons steeds gewoon zyn te onderdrukken.

GLAFYRA.

Ach! mogt my in deez' staat myn hoop, myn wens gelukken!
Het allerlaaft vaarwel, dat myne mond u gaf,
Zou my met vreugd, voor u, doen storten in het graf.

ALEXANDER.

De wanhoop, die uw ziel te zeer heeft ingenoomen,
Doet u myn Bedgenoot voor zwaarder onheil schroomen,
Dan ons te wagen staat: het vaderlyke hert
Zal tot ons troost misschien haast deelen in deez' smert,
En wroegende zal 't zelf eens voor onze onschuld spreken,
Hoe fel de haat zich zoekt in 't bloed van my te wreken.

GLAFYRA.

Ach! neen myn waarde lief, u is de wrokkende aard
Uw's Vaders onbewust: hy, die zo trots vermaard
Heel Palestina doet voor zyne wreedheid vreezen,
Zal u verdenkende ook wel haast een rechtsbeul wezen.
Geen vaderlyke plicht grypt stand in 't woedend hert,
Schoon hy van agterdocht alleen bestreeden werd.
Hier van kan het onthaal, aan my geschied, getuigen.
Hy, die my weenende zag voor zyn voeten buigen,
Daar 'k in myn tranen scheen te smelten, en my 't leed
Van onzen rampspoed op het uiterste bestreedt,
Wierdt hy het allermint niet in zyn ziel bewoogen,
Noch gaf een enkle zucht van eenig mededoogen.
Geen bosgedrocht, hoe fel, toonde ooit zich zo verwoed,
Dan hy te dorsten scheen na uw onschuldig bloed.
Ach wreed herdenken, ach! ach! wie zal ons beschermen?

Haar

48 ANTIPATER, OF DE DOOD

Haar Kinderen omhelzende.

Ik neem u, ja myn Kroost! 'k neem u wel in myn armen,
Om u uit teed're liefde en onwaardeerb're zucht
Te omhelzen als een pand van myn dierwaarde vrucht!
Maar, wat hebt gy toch van myn bystand hier te wachten,
Daar u het noodlot dreigt met onweêrstaab're krachten,
Om dat gy, ed'len, zyt gebooren in een staat,
Waar in men 't allermeeft gevloekt wordt en gehaat?
De hoogheid die u fchynt ten top van eer te heffen,
Zal u, rampzaligen, het allereerfte treffen,
En ons doen ftorten in het uiterfte gevaar.
Slaa uw onnozel oog op 's Vaders voorbeeld maar
Myn waarde Kinderen: uit zyn betrokken weezen,
Is myn bekomm'ring en uw onheil klaar te leezen.
Hy heeft den voorrang van uw zo rampzalig lot,
En toont u hoe een Kroon ons ftreelt met vals genot.

TIGRANES.

Ach Moeder! laat ons ook met onzen Vader fterven!

GLAFYRA.

Ja mogt ik, Hemel! ach! mogt ik deeze gunft verwerven!

ALEXANDER.

„Hoe kunt gy, ach! myn ziel haar droefheid wederftaan?
'k Ben meer met u myn Lief, dan met my zelf begaan.
Laat ons door ongeduld den Hemel niet beftryden.
Myn onfchuld zal my doen myn leed geduldig lyden.

GEMELLUS.

Myn Heer, Lukullus komt, naar 't fchynt uit 's Konings laft.

ALEXANDER.

Wel aan, Mevrouw, miffchien heeft ons 't geluk verrast.

VIERDE TOONEEL.

ALEXANDER, GLAFYRA, TIGRANES, ALEXANDER,
LUKULLUS, GEMELLUS.

LUKULLUS.

Verschoon myn laft, Prinfe, 't believe u te vertrekken.
'k Heb uit des Konings naam iets aan den Prins te ont-
dekken.

GLA-

GLAFYRA.

Gy zoekt een felle klaauw in zyne borst te slaan,
 Aardsmonster! ja, val vry met list de onnooz'len aan.
 Vergroot uw hellschen buit met zyn onschuldig sterven,
 Om eer en aanzien by een Bloedhond te verwerven.
 O Neen, myn waarde Lief! 'k begeef u nimmermeer,
 Of stort het laatst vaarwel met traanen voor u neêr.
 Ach! zie zyn levenszon voor 't laatst uw kruin beschynen,
 Myn waarde Kinderen! die glans zal haast verdwynen.
 Zie hoe 't beneveld licht van zulk een ryksgloed daalt:
 Zyn vaderlyke zucht tot u heeft uitgestraald.
 Gy hebt voortaan nu geen bescherming meer te hoopen.
 Gy zult in 't woud ten prooi van wreede wolven loopen.
 En ik, van hem voor heen gekust, gestreeld, gevleijd,
 Blyf zuchten, daar een dood, een wreede dood, ons scheidt.
 Ach, droef herdenken! wat zal eens myn rouw bepaalen?
 Hoe zal ik troosteloos langs bosch en bergen dwaalen!
 Hoe zal de wreedheid van een uitgelaaten Vorst,
 Niet duizendmaal het staal doen wetten op myn borst!

ALEXANDER.

„ Zyperst, O Hemel! dus de traanen uit myne oogen.
 Ei ga myn Lief, myn ziel wordt door uw klagt bewoogen.

GLAFYRA.

Vaar dan voor eeuwig wel; is dit O deugd uw loon!

VYFDE TOONEEL.

ALEXANDER, LUKULLUS, GEMELLUS.

LUKULLUS.

Uwe ed'le deugd, die my veel gunst heeft aangeboon,
 En meenigmaal aan my haare agting dorst betoonen,
 Wil nu den last dien ik volbrengen moet verschoonen.
 Myn plicht gebiedt my dat ik uwe deugd erken,
 En het beveelen van myn Vorst gehoorzaam ben:
 Ik zal ze in 't by zyn van uw Broeder u verklaren,
 En 's Konings meening aan u beiden openbaaren.
 Gemellus haal den Prins.

Gemellus binnen.

Ik deel in uw verdriet,
 Myn Heer, terwyl myn oog u zo betrokken ziet.
 Der rampspoed schynt te fel uw deugden te bestryden.

ALEXANDER.

Schoon zich myn onschuld om veel reeden kan verblyden,
 En ik geen doodangst vrees in 't allergrootst gevaar:
 Ja voor geen vonnis schroom van eenen wreê Barbaar,
 Noch moet het zuchten van myn Vrouw my meerder
 Dan al de lasten van myn ramp en ongelukken. (drukken
 Ach, waarde Bedgenoot! ik treur om uwe smert.
 Ach! uw meêdoogende aard drukt my een dolk in 't hert,
 Daar ik in 't sterven dacht geen wonden meêr te voelen;
 Ja wien 't ook lusten mogt zich in myn bloed te koelen,
 Ik dacht, een korte dood zou my een zagte rust
 Verschaffen, daar de lamp myns levens wierdt gebluft,
 En geene hoflist zou, door valsche gruwelstukken,
 My ooit op 't nedrig hert met haaren voet weêr drukken.

LUKULLUS.

Myn Heer, uw Broeder komt.

ZESDE TOONEEL.

ALEXANDER, ARISTOBULUS, LUKUL-
 LUS, GEMELLUS.

ALEXANDER.

Verklaar nu kort uw last.

ARISTOBULUS.

Ach! dat ik u omhels, gelyk 't ons Broeders past,
 Die t'zaam onschuldig in een zelven rampspoed deelen!
 Ja deeze ontmoeting kan eerst rechte liefde teelen.

ALEXANDER.

Myn Broeder, uwe komst ontbloom op nieuw myn word.
 Maar, hooren we eerst den last des Konings uit den mond
 Van deezen afgezand, die ze ons hiermoet verklaaren.

LU-

VAN ALEXANDER EN ARISTOBULUS. 51

LUKULLUS.

Myn ziel bezwykt schier in het vonnis te openbaaren.
Uw Vader heeft den Raad doen stemmen in uw dood.

ALEXANDER.

Het is genoeg: ik staa voor zyn verwoedheid bloot,
En zal tot aan het eind der stervende oogenblikken
Voor geen vermoogen van zyn wreed beveelen schrikken.
Waar wagt men ons ter straf?

LUKULLUS.

In deez' gevangenis.

Dit is alleen de last die my bevoelen is.

ALEXANDER.

(den.

Gaa, zeg den Vorst dat we ons voor 't laast ter dood berei-
En dat wy maar één uur verzoeken voor ons scheiden.

LUKULLUS.

De Hemel sterk u in uw ramp en ongeluk.

ZEEVENDE TOONEEL.

ALEXANDER, ARISTOBULUS, GEMELLUS.

ALEXANDER.

(druk,

Hoe schynt, myn Broeder, ach! hoe schynt uw ziel vol
In deezén laatsten slag haar rampspoed te betreuren?
Wil in onze onschuld uw neêrslagen hoofd opbeuren.
Wy, die slagtofers van eens Vaders gramschap zyn,
Laat ons een wreede dood omhelzen zonder pyn.
Hier in kan zich de ziel op 't edelmoedigst wreken.
't Is braaf dat zich een hert, nooit voelt in ramp bezweken.
De deugd der helden wordt het allermeeft vermaard,
Terwyl zy sneuvelen door 't opgeheeven zwaard:
En niets doet meêr hunn' roem met heilige eerbied leeven,
Dan dat zy willig zich ten offer overgeeven.
Laat ons aan Rome, daar wy meest zyn opgevoed,
Ook toonen dat geen vrees noch lafheid ons gemoed
Bestreeden heeft: ja zelf in dit onschuldig sterven,
Om eens de onsterfelykheid kloekmoedig te verwerven.
Wy volgen maar van verr' op ons Vooroud'ren spoor

De Vorst Hyrkanus, en onz' Moeder traden voor,
 Om's Vorsten wreedheid door hun dood te vergenoegen.
 Hoe moest zich Jonatas naar 't streng bevel niet voegen,
 Tot het vermoeden, en des Konings agterdocht,
 Door een ontaard besluit wierdt in zyn dood volbrogt.
 Laat zyne wreedheid zich ook met ons bloed verzaadigen,
 Eén zelve vryspraak zal onze onschuld eens verdaadigen.
 Maar ach! gy zucht te bang, myn Broeder, laat uw deugd
 Niet wank'len.

ARISTOBULUS.

Ja, Helaas! hoewel 't my schynt een vreugd,
 Dat noch uwe ed'le ziel zo moedig al de siagen
 Van ons rampzalig lot, en onheil kan verdraagen.
 't Moet egter treurende om den oorsprongk onzer smert,
 Den drift beklagen die flus meester was van 't hert.
 'k Heb al te fier den Vorst zyn misdaad toegebeeten.
 'k Heb hem in 't aangezicht zyn snood bedryf verweeten:
 Ach! had ik vlejende uwe ontflaaking maar verzogt,
 Misschien had myne beë uw vryheid noch gewrogt.
 Doch, door een mondsprek van uwe vloekgenooten
 Gewekt, zag ik my haast van vlejery ontblooten,
 En myne tong te trots ontzag zich geene taal
 Te voeren, tot verwyt van zyn ontmenscht onthaal,
 Waarom hy my, verdacht, ook liet in banden sluiten.

ALEXANDER.

Ach Hemel! welk een haat! wat zal zyn woede stuiten?
 Myn Broeder, werp u noch voor zyne gramschap neêr.
 Misschien herroept hy wel, uw dood'lyk vonnis weêr,
 En doet u als voorheen weêrom in vryheid leeven.
 My raakt de schuld alleen: *ik, ik wierd aangedreeven*
Om door vervloekt verraad en valsche munitery,
Na's Vorsten dood te staan en zyne Heerschappy,
 Dewyl my was het recht dier waardigheid beschooren.
 Ach! val hem noch te voet: gaa niet met my verlooren.
 Misschien zal u een Troon, van my met recht veracht,
 Meêr heil verschaffen als gy immer hebt verwagt.
 Myn ziel kan zulk een glans met blydschap nu ligt derven.

Ik wil onschuldig wel voor uwe vryheid sterven.
 Ja Rykskroon! ik vervloek uw tintelenden gloed,
 Die ons op uw genot zo valslyk hoopen doet,
 Gy schynt aan ons het heil der grootste vreugd te geeven:
 Maar gy ontrooft ons meest bedriegelyk het leven.

ARISTOBULUS.

Neen, waan niet dat ik ooit zal staan na zulk een staat,
 Die van u, en met recht, gevloekt wordt en gehaat,
 Om liefst bevryd te zyn van al deez' tegenheeden.
 Doch, Ach! gy hebt te veel om mynen drift geleeden.
 'k Heb uw gewaande schuld het allermeeft verzwaaard,
 Ja door myn fierheid voor een schuldige u verklaard.

ALEXANDER.

Myn Broeder! kan uw taal myn ziel noch meêr bedroeven.
 Ik kan myn lydzzaamheid genoeg aan 't leed beproeven,
 Dat reeds myn schoud'ren drukt, al maakt ge u niet ver-
 Als of gy heimelyk hadt na myn dood getracht. (dacht,
 Wat ramp bestreedt my noch deedt gy my dit gelooven?
 Maar ach! vermurw den Vorst, en kom uw leed te boven.
 Ik staa gewillig af het recht tot hoogen staat,
 En onderwerp my aan een onverzoe'n haat.

ARISTOBULUS.

Al wilde ik onbedacht na zulk een hoogheid streeven,
 En dat den Ryksstaf my vrywillig wierdt gegeven,
 Hoe! waant gy dat ik dien bezitten zou met vreugd?
 ðNeen! myn Broeder, neen! mistrouw hier nooit myndeugd.
 'k Zou u veel eêr, indien ik kon, de dood benyden,
 Om my van 's Vaders haat en laagen te bevryden.
 Ik walg noch meêr als gy van 't Koningklyk gebied,
 Om dat myn oog in u een deerlyk voorbeeld ziet.
 'k Wil liever 't levenslicht in 's Hemels hulpe derven,
 Dan in die dwaaze hoop myn vryheid eens verwerven.
 Dies laat me ook sterven, Prins; om buiten alle pyn,
 Van een onschuldig lot met u bevryd te zyn.

ALEXANDER.

Myn dood zal u misschien bevryden, blyft gy leeven.

ARISTOBULUS.

Ik was rampzalig, kon ik u niet wederstreeven,
 O zucht! die alles met een levensgeest bestraalt,
 Daar gy myn heil lot in myns Broeders dood bepaalt.
 Ach! laat de vrindschap in het sterven nimmer scheiden!
 Ik zal verheugd u in den laatsten nood geleiden,
 En my vermaaken by het storten van uw bloed,
 Terwyl de hoop in my eene ed'ler vrindschap voedt.

ALEXANDER.

Gy kunt, ô Hemel! van myns herten zucht getuigen!

ARISTOBULUS.

Welaan, moet dan de deugd voor 's Vorsten wreedheid
 En onze onnoozelheid, met vals verraad beticht, (buigen,
 Haar glans zien duiken voor het waardig zonnelicht,
 Laat ons deez' zwaare proef van lydzaamheid bekooren.
 Ons is veel beter lot in onze dood beschooren,
 Dan zorgelyk te staan na 't heil van eene Kroon.
 De voet treedt wankel op een Vorstelyken Troon,
 Die meest omringd wordt van verwaaten' hovelingen,
 Waar van elk tracht bedekt na 's Vorsten val te dingen.

ALEXANDER.

Uwe edelmoedigheid, myn Broeder, is zo groot,
 Dat ik my byna vindt van alle magt ontbloot,
 Om in dit oogenblik myn dienst u aan te bieden.

GEMELLUS.

Ik bid, myn Heeren, kort uw reën af, kan 't geschieden.
 De tyd verloopt dat my de Vorst verbeiden zal.

ALEXANDER.

Dat dan in onze dood zich spiegel het heelal,
 Hoe waard de vrindschap is op d' oever van het leven.
 Ik wil myn Broeder, maar ik kan hem niet begeeven;
 Eén zelve noodlot legt een knoop in 't Broederhert,
 Dat hier niet scheiden kan dan met de zwaarste smert.
 Ach! laat ik nu voor 't laatst noch eens myn hert uitspreken.

ARISTOBULUS.

Myn Broeder, ach! de tyd gebiedt ons af te breeken.
 Hou u kloekmoedig in het nypend doodsgevaar.

De Broederliefde en trouw gestrengeld in malkaâr,
Zal, schoon wy sterven, in de deugd ons nooit begeeven.

ALEXANDER.

Dat ik omhelzende u het laatst vaar wel mag geeven.

Malkander omhelzende.

Vaar wel, myn Broeder, ach! vaar wel tot in de dood!

ARISTOBULUS.

Vaar wel, myn Broeder, ach! dit is de laatste nood.

ô Affcheid! druk uw merk in 't vaderlyk geheugen!

Gy valt myn ziel te zwaar: te bitter zyn uw teugen!

ALEXANDER.

Malkander weer omhelzende.

Vaar wel, myn Broeder! jat tot in een andren dag.

ARISTOBULUS.

Vaar wel! laat los, of ik bezwyk, ô Hemel! ach!

Gemellus, kom wil my na myn vertrek geleiden.

ALEXANDER *hem wederhoudende.*

Blyf! blyf myn Broeder! ach! hoe zwaar valt zulk een schei-
den?

ACHTSTE TOONEEL.

ALEXANDER *alleen.*

Ach! moet ik dan uw aanschyn missen
Myn halsvrind, in deez' laatste nood,
Daar wy een wreede en felle dood
Ten doel staan in deez' duisternissen!
Daar onze onnooz'le deugd gedrukt,
Nu de allerwrangste vruchten plukt!

Ach Hemel! zie ons 't leven derven,
Gedreigd met de allerzwaarste finert!
Doorzoek noch het onschuldig hert,
Daar we in uw gunst gewillig sterven.
Spreek gy Rechtvaarde! spreek ons vry,
En staa ons in dit lyden by!

Een wreede Vorst blyft onbewoogen,
En is in zynen rampspoed blind.
De haat en nyd geheel ontzind
Steeds afgerecht op list en loogen,
Leent hy, Tiran, zyn Vorstlyk oor,
En geeft geen onschuld meer gehoor.

Wraakzuchtige en ontmenschte Vader,
Verhard weerspannig in 't gemoed,
Ontziet gy niet uw eigen bloed,
Dat stroomt uit de afgekurven ader,
Te slurpen. Ach! waar vind ik heul?
Een Vader wordt een kinderbeul.

Einde van het Vierde Deel.

VYFDE DEEL.
EERSTE TOONEEL.

HERODES, GLAFYRA, *Lyfwacht.*

*Daar de verworgde lyken van Alexander en Aristobulus,
in 't verschieet ten toon leggen.*

GLAFYRA.

Hoe! kunt gy dan Tiran my dit verzoek onthouwen?

HERODES.

Gy zult ze beiden hier Mevrouw terstond aanschouwen.

Op de lyken wyzende.

Ziehier des Hemels eitch en mynen plicht voldaan.

GLAFYRA.

Wat schouwspel Hemel! wat zien hier myne oogen aan!

Na de lyken toetreedende.

Ach! moet myn ziel uw dood betreuren

Daar ik u dacht bevryd te zien?

Moet ik van rouw myn boezem scheuren

Daar alle troost my schynt te ontvliên?

Moet ik voor 't laatst uw aanschyn wasschen

Met zulk een vloed van zilte plassen?

Ach Hemel! Hemel! help een vrouw!

Die in de zwaarste duisternissen

Van rampspoed, hertenleed, en rouw,

Haar waarden Bedgenoot moet missen,

En hem in alle tegenheên

Onschuldig op het hert zien treên.

Ach zon! die uwe goude straalen,

In 't aangebrooken morgenlicht,

Verspreide op heuvelen en dalen,

Hoe ryft gy noch in ons gezicht?

Daar 's Vorsten ryksglans is verdweenen,

En hier de deugd heeft uit gescheenen.

Ach, droef herdenken van 't onthaal,

Dat my van u noch mogt gebeuren!
 Was dit, helaas! de laatstemaal
 Voor dat ik moest uw dood betreuren?
 Wierdt my dus in dien droom, ô Held!
 Uw 's levens uitgang al voorspeld.
 Ach! ach rampzaalige gedachten
 Gehuisvest in dit treurend hert!
 Had ik van u deez' slag te wagten?
 Treft gy my met zo zwaare smert?
 Laat gy, ô Hemel! met behaagen,
 Voor af my zulk een strafheid draagen?
 Ach, wreede Vader! kon uw oog
 Dit droevig treurspel wel aanschouwen?
 En zonder dat het zich bewoog.
 Wierdt, wierdt uw drift niet wederhouwen,
 Die van natuur geheel ontaard
 Geen bloed in gramschap heeft gespaard?
 ô Neen hy kent geenszints de vruchten
 Van zyn barbaars en wreed gemoed.

Na Herodes treedende.

Doe, doe vry bloedhond my hier zuchten,
 Door 't plengen van dit dierbaar bloed,
 De Hemel zal zyn oog verbergen,
 Op dat gy die noch meêr zoud tergen.
 Wel aan, Tiran, tref ook dit hert,
 Dat nu uw woede niet zal vreezen
 En 't achten voor geen pyn noch smert,
 Dat gy het hebt ter dood verweezen.
 Laat zich uw wraakzucht meerder voên,
 Om my deez' laatsten dienst te doen.
 Hoe! staat gy stom voor myne klagten,
 En dekt de wraakzucht noch uw oog?
 Heb ik van u geen dood te wagten?
 'k Wend dan myn zuchten na om hoog,
 Om van daar eene gunst te smeeken,
 Waar door ik eens uw hert zal breeken.

T W E E D E T O O N E E L.

HERODES, GLAFYRA, VOLUMNIUS, *Lyfwacht.*

VOLUMNIUS.

De Vorst verschoon myn drift die zich te zeer verhaaft,
Om zonder vrees te zyn. Salome komt verbaaft,
In een verwoed gelaad, met nat bekreteene oogen,
En doodelyk ontseld ter hoofpoorte in gevloogen.
De wanhoop leeft men uit de trekken van haar mond,
En dus wil zy, ô Vorst! u naaderen terstond,
Om aan u de oorzaak van dit droefgelaad te ontdekken.

HERODES.

Hoe! zal een snoode daad weêrom myne eer bevleeken?
Gaa; zeg dat ik met sinert reeds haare komst verwagt.

D E R D E T O O N E E L.

HERODES, GLAFYRA, *Lyfwacht.*

HERODES.

Het schynt, ô Hemel! hoe ik na de rust steeds tracht,
Dat ik ze nimmer zal van uwe hand ontfangen.
De ryks zorgvuldigheên, en 't Vortfelyk belangen
Verschaffen stofs genoeg tot onrust voor 't gemoed,
Al teistert gy geen Vorst met rampen tegenspoed.
Hoe doet uw ongunst my deez' last met kommer draagen?
Kan dan rechtvaarde straf u, Hemel! niet behaagen.
'k Heb my in alles naar uw heil'gen wil gevoegd,
En uw gerechten eisch door 't bloed myns Zoons ver-
Laat ik myn Ryk nu eens in volle rust regeeren. (noegd.

GLAFYRA.

Zie's Hemels gunst, met recht, u zo de nek toekeeren,
ô Kinderbeul! en ja, hoe zoud gy vry van sinert
Die vreugd bezitten, die gy steeds bant uit uw hert,
Door 't alles met uw haat en wraakzucht te beroeren,
En uw ontaard besluit vol granschap uit te voeren?

Uw

60 ANTIPATER, OF DE DOOD

Uw wreedheid is de bron van al uw ongeval.
Ge ontfteekt den blixem die u zelf eens treffen zal.

HERODES.

Gy hoond me, erken myn magt, Mevrouw, en myn ver-
GLAFYRA. (moogen.

Ach, Hemel! had ik hem tot zulk een wraak bewoogen,
Dat ik myn waarden Held mogt volgen in de dood.

Maar neen, ontmenschte, neen uw wreedheid is te groot,
Dan dat uw hand my van meêr rampen zou bevryden.

Gy wilt het, Hemel! en ik moet geduldig lyden.

HERODES.

Ik heb in alles maar alleen myn plicht betracht.

VIERDE TOONEEL.

HERODES, GLAFYRA, SALOME, SAMNA,
VOLUMNIUS, *Lyfwacht.*

SALOME.

Na de Lyken ziende.

Wat zien myn oogen, ach! wat zie ik, 't is volbragt!

GLAFYRA.

Geveinsde huich'laares!

SALOME.

Ik kom u Vorst begroeten,
En werp me als schuldig hier eerbiedig voor uw voeten.
Vergeef me een drift, die my te fel heeft aangespoord:
Myn ziel heeft onbedacht zich in uw ramp bekoord.
Ik zal voor zwaarder slag uw gryze kruin bevryden,
En om myn misdaad van den Hemel straffe lyden.

HERODES.

Staa op, Mevrouw, en spreek, op dat ik tydig waak.

SALOME.

Hoe duur Pheroras, ach! hoe duur staat u die wraak!

HERODES.

Spreek op myn Zuster, spreek: wat is hem dan weêrvaaren?
Wil ons den inhoud van dit blind geval verklaaren.

SALOME.

Ik schrik op het verhaal: myn Broeder is niet meer!
Hy stierf: en door zyn dood, ô Vorst! herleeft gy weêr.

HERODES.

Ik bid u, wilt ons dien verwarden kluuw ontwinden.
Hoe! zal ik in myn ramp dan nimmer uitkomst vinden?

SALOME.

Gy wilt dan dat myn mond u een verraad ontdekt,
Waar mede Antipater zich schand'lyk heeft bevlekt?

HERODES.

Antipater! ô Zoon! hoe kan dat mooglyk weezen!

SALOME.

De heerschzucht, die voorlang was in zyn hert gereezen,
Schoon hy zich heeft geveinsd nooit na uw Kroon te staan,
Ried hem, ontmenschte, zelf tot Vadermoorden aan.

HERODES.

Uw gramfchap, Hemel! doet my in myn rampspoed beeven!

SALOME.

Hy, door deez' zucht tot staat en boosheid aangedreeven,
Trok dus Eurikeles, en my op zyne zy,
Om u te porren tot ontmenschte tyranny:
Jazo, dat gy uw Zoons op 't valschelyk vermoeden,
In uwe gramfchap zoud opoff'ren aan uw woeden.

GLAFYRA.

Wat hoor ik? Hemel! sterk my in myn tegenspoed!

SALOME.

Maar ziende zich noch niet verzaad door 't dierbaar bloed
Der Prinsfen, tracht hy u, ô Vorst! ook niet te spaaren.
Pheroras komt hy strak zyn meening openbaaren,
Die, mer hem stemmende in dit heilloos vloekverbond,
Dus voedsel tot de wraak voor zulk een afgunst vondt,
Als gy een ruimen tyd hem nu hebt toegedraagen.
Doch, die, te zeer bevreesd in 't midden van deez' laagen,
Duikt voor des Hemels straf in d' allermeeften nood,
En wenscht zyn misbedryf te boeten voor zyn dood.
De list van zyne Vrouw heeft hem deez' nagt doen sneeven:
En daar hy scheen allengs den laatsten snik te geeven,

Ver-

62 ANTIPATER, OF DE DOOD

Verzoekt hy my, die ben om 't zelve leed benard,
 't Verraad te ontdekken tot vermind'ring van zyn finart:
De wraak, zo spreekt hy, heeft zyn eigen Heer verraa-den,
En ik moet's Hemels wrok in myne dood verzaaden.
Ik voel een Godfpraak in het weifelend gemoed,
Die me op 't herdenken van myn misdaad sidd'ren doet,
En die my, daar ik me aan 't onschuldig heb vergreepen,
Om 't heilloos wanbedryf wil voor zyn vierfchaar fleepen.
Wel aan, myn Zuster! zie hoe na ik zink in 't graf,
Door eene vrouwe list, die my de doodkelk gaf;
Hoewel ik om myn fchuld de zucht verban tot leeven.
Laat in dit oogenblik uw hulp my niet begeeven,
Daar ik bezwangerd ben met edel hertsberouw,
En my voor 't allerlaaft, op uwe kracht betrouw.
Laat, laat de Vorst van u dit fnood verraad toch weeten,
En hoe Antipater blyft trouw en plicht vergeeten,
Om na zyns Vaders dood en zyne Kroon te staan,
Daar het onfchuldig bloed zyn haat niet kon verzaan.
En ach! bedek uw fchuld, met aan den Vorst te toonen,
Wat monfters aan zyn Hof als in fchuilboek woonen:
En neem, terwyl ik fterf, in uwen ramp geduld.
 Met reikt hy my een Kop met doodsvergift gevuld,
 Hervattende weêrom aldus zyn laaftte reeden:
Het vorst' lyk oog gedrukt door veel rampzaligheeden,
Zie hier de laaftte vrucht van 't onverhoed geweld,
En op wat fnooden prys zyn leeven was gefield.
De Vorst wil my voor 't laaft dit wreed bedryf vergeeven.
Ik dank den Hemel dat ik noch voor hem mag leeven.
 Hier zweeg hy, ach! helaas! en gaf den laaftten fnik!

HERODES.

Wel aan Volumnius, verzuim geen oogenblik,
 Om ftraks Eurik'les dien verraader op te fpooren.
 Hy flierf, hoe waard, hem was een beter lot befchooren.
 Myn Zuster gaa: breng ook 't vergift voor ons gezicht.

SALOME.

Ik gaa.

VOLUMNIUS.

't Wordt alles, Vorst, naar uwen last verricht.

VYFDE TOONEEL.

HERODES, GLAFYRA, *Lyfwacht.*

HERODES.

Is 't wonder, Hemel! dat uw gramschap my doet beeven?

GLAFYRA.

Is 't wonder, dat ik wensch geen oogenblik te leeven?

HERODES.

Ik maak my strafbaar in myn eigen tegenspoed,

GLAFYRA.

'k Sterf duizend dooden, Vorst, om uw ontaard gemoed.

HERODES.

(ken,

Welaan, Mevrouw, schep moed: de rampen die ons druk-

En als een baare zee van woedende ongelukken

Opkomen voor dit Hof, en myne Heerschappy,

Bestormen wel zo 't schynt veel meerder u als my.

Maar, Hemel! 'k heb van u een grooter straf te wagten!

Gy kunt uw leed noch in het schuldig bloed verzagten,

Dat daadlyk strafbaar voor uw treurend oog zal zyn.

GLAFYRA.

Hoe! zou me een derde moord verligting in myn pyn

Vervakken, zonder weêr myn wonden op te haalen?

Zal dan myn levens eind myn rampspoed eerst bepaalen!

HERODES.

Laat ons, myn Dochter, laat ons moedig uit het hert

Verbannen zulk een zucht, die de oorsprongk is dier finert,

Die ons veel zwaarder doet ons hertenleed gevoelen,

Terwyl de wraak zich tracht in 's Prinsfen bloed te koelen.

Ik wagt Antipater in dit vertrek terstond,

In waan dat hy zyn heil zal hooren uit myn mond,

En dat ik naar myn wil en uiterst welbehaagen,

Hem deez' beruchte Kroon gulhertig op zal draagen...

Hy nadert ons reeds, van zyn lot noch onbewuft.

Die snoode, die zo vals myn Ryksstaat heeft ontruff,

En

64 ANTIPATER, OF DE DOOD

En wien het Ryksverraad arglistig straalt uit de oogen:
Doch, ach! hoe vindth y zich eerlang daar in bedroogen.

ZESDE TOONEEL.

HERODES, ANTIPATER, GLAFYRA, *Lyfwacht.*

ANTIPATER.

°k **E**rken uw magt, myn Vorst, en buig my voor u neêr.

HERODES.

Myn Wacht: verzeker u terstond van zyn geweer.

ANTIPATER.

Wat's dit? berooft men dus myn aanzien, eer en luister!
Verklaar my dit geheim, ô Vorst! voor my zo duister.
Is dit de gunst, die ik had van uw hand verwagt?

HERODES.

Die gunst viel u te beurt, hadt gy uw plicht betracht.

ANTIPATER.

„Hoe! zou het moordbesluit aan hem wel kenlyk weezen?
„Neen: 't is lachertigheid die me in deez' staat doet vreezen.
Myn plicht, ô Hemel! ach! getuig van myne deugd,
Hoe 't altoos myne ziel gestrekt heeft tot een vreugd,
Dat ik myns Vaders deugd van verre naa mogt treden:
Hoe myne oprechtheid nooit door ontrouw is bestreeden!
Ja, dat hoe zeer voorheen myn deugd uw hert verwon,
My nimmermeer de zucht tot staat bekooren kon,
Alst tot bescherreming van u, ô Held! te leeven.
Men heeft my buiten schuld dien schandvlek aangewree-
Ik liet my nimmer, Vorst, tot eenig euvel raân. (ven.

HERODES.

Hebt gy dan, snoode, met Pheroras niets bestaan?

ANTIPATER *verzet staande.*

Niets dat uw Ryksgezag of ed'len roem kon krenken.

HERODES.

Gy staat verzet: die naam geeft u reeds agterdenken.

ANTIPATER.

Neen, nimmer zal de bitse en trouwelooze nyd,
Die my niet in uw gunst ziet leeven dan met spyt,

Myn

Myn reeds geftoorden roem bezwalken noch verduiften:
Wil na geen vlejtaal van vervloekte hofift luiften.

HERODES.

Gy blyft noch steeds verhard, ontaarde van natuur!
Gy fnoode! dien ik heb geteeld ter kwaader uur,
Om my een wreev'len voet op 't finertlyk hert te drukken,
En my ten toets te zyn van al myne ongelukken.
Hoe kan ik zwygen, daar hy my deeze eeden doet.
Maar ach! myn finert verzwaart: ik zie zyn trots gemoed
Noch door geen enkle vonk van waar berouw bewoogen.
Ziehier een Vader, en een Zuster voor uwe oogen,
Verbasterde! die gy hebt in een ftaat gefield,
Waar in 't rampzalig lot myns levens my voorfpelt,
Hoe wy de teiftering des Hemels moeten duchten.
Verwekt één misgreep dan zo doodelyke vruchten!
Ô Afgefturven Krooft! te fel door myne hand
In onbezonnen drift onfchuldig aangerand,
Hoe moet ik my met recht niet om uw lot beklaagen!
Hoe moet my 't wroegend hert om u niet eeuwig knaagen,
Als ik, rampzaligen, gedenk aan uwe dood!
De ziel ontzinkt my, ach! in deezen laaften nood.
Gy moest moorddaadig om myn wreed befluiten fterven,
En door uw's Broeders wraak het waardig leven derven;
Die in een Ryksverraad beëogt zyn ftaatsgeluk.

ANTIPATER.

Beticht men, Hemel! my met zulk een gruwelftuk!
Maar ach! wat kan ik doen? ik moet dien hoon verdraagen.

HERODES.

Neen, fnoode, veins niet meêr: wy kennen al uw laagen.
Hoe zeer men 't fchelmftuk dekt, 't berft eens ten laaften
Pheroras fterven heeft dus al uw woên gefluit, (uit.
En fteft, Verraader, u tans ftrafbaar in myn handen.

ANTIPATER.

'k Eifch wraak: wie kwam dien Held zo trouwloos aan te

HERODES. (randen?)

Eenvrouwe lift: hoewel hy ftierf vol waar berouw.
Is 't mooglyk, Hemel! dat ik noch my zelf weerhou!

66 ANTIPATER, OF DE DOOD

Zyn doodelyke mond, op de oever van zyn leven,
Heeft ons voor dat hy stierften vollen blyk gegeven,
Hoe gy, ô Monsterdier! ontaard van menschlykheid,
My hadt een wreede dood, en u een Troon, bereid.

GLAFYRA.

Hoe fel heeft zich zyn hert reeds aan de wraak geklonken.

Z E V E N D E T O O N E E L.

HERODES, ANTIPATER, GLAFYRA, SALOME met het vergift, SAMNA, *Lyfwacht.*

HERODES.

Zie hier't vervloekt vergift dat my was ingeschonken.

ANTIPATER.

Hoe! brengt Salome dit? ô Hemel! 'k ben verraân!
Wel aan, schoon ik, ô Vorst, u niet meêr kan weêrstaan,
Ik zal nochtans voor u om geen genade smeeken.
Ik heb de dood verdiend: wil, wil u aan my wreken.
Want, nu het myne wraak en staatzucht is mislukt,
En dat my alle hoop wordt onvoorziens ontrukkt,
Kan ik op aarde voor my zelven niet meêr leeven.
Myn zucht heeft my geleerd na hooger staat te streeven.
Dan dat ik slaaf zou zyn van een Aardsdwingeland,
Die alles door geweld wil dwingen met zyn hand.

HERODES.

Gy tergt, verwaaten, noch myne edelmoedigheeden:
En daar ik u ontzie op 't nydig hert te treden,
Op dat het overstelpt door traanen van berouw, (zou.
Zich tot uw 's Vaders troost van 't kwaad eens zuiv'ren
Maar neen gy blyft verhard om me in myne ongelukken,
En al myn rampen zo veel zwaarder noch te drukken.
Wel aan (geef hier het gift dat voor my was bereid)
Nu niets uw ziel beheerscht dan snoode ondankbaarheid,
Affschuwlykst Monster, van myn zo rampzaal'ge telgen,
Zult gy tot uwe straf deez' drank terstond verzwelgen.

ANTIPATER, 't vergift aanneemende.

Ja Vorst, dit strekt my niet als tot de grootste vreugd

Ter-

Terwyl myn ziel zich in uw rampen noch verheugt.

Hy drinkt.

GLAFYRA.

Kan dan geen doodstraf het metaale hert beweegen?

ANTIPATER.

Gy boogt, myn moed, noch op een onverwagte zegen.

'k Sterf voor uwe oogen, ja Tiran!

Ik sterf een dood driedubbel waardig,

Dien ik niet meer weêrstreeven kan.

'k Vind my voor uwe straffe vaardig.

Doch gy, Barbaar, wiens wreed gemoed

U onverzaadlyk doet begeeren,

En snakken na uw eigen bloed,

Gy zult ook nimmer van uw weeren

Den donder en het straf geweld,

Dat u eens onverwagt zal treffen.

Ik heb my in deez' staat gesteld

Om myne staatzucht te verheffen.

Ja eens een Vorstelyken Troon

In 's Vaders weêrwil op te stappen.

Ik taste stout na uwe Kroon,

En dacht u op het hert te trappen.

Maar gy, die my een straf bereidt,

Zyt in uw woede noch veel wreeder:

Uw handel tart de grimmigheid

Des Hemels: zend uw blixems needer

ô Hemel! tot rechtvaarde straf,

Om hem in zo veele ongelukken,

Eer hy noch nederdaalt in 't graf,

Den laatsten voet op 't hert te drukken!

Nedervallende.

Maar ach! myn ziel bezwykt op 't nad'ren van de dood.

Tegen Herodes.

Ik troost my dat ik noch uw rampen heb vergroot.

HERODES.

Hy blyft verbasterd, zo in sterven als in leeven. (ven!

Hoe wordt myn ziel door't ty van 's waerelds ramp gedree-

Myn

68 ANTIPATER, OF DE DOOD &c.

Myn Lyfwacht, sleep terftond het rif uit ons gezigt.

Tegen Salome.

Myn Zuster 'k ben zo veel aan uwen dienst verplicht,
Dat ik gehouden ben die door een gunst te loonen.

SALOME.

Kan dit by u, ô Vorst! myn misdaad niet verschoonen,
Neem dan genoeg in een zo boetvaardig hert,
Dat met zyn eigen leed ook deelt in uwe smert.

En tegen Glafyra.

Maar gy Mevrouw moet my met recht uw haat betuigen.
Wel aan ik zal getroost, my voor uw voeten buigen,
Kunt ge uw gerechte wraak voldoen met myne dood,
Dat vry uw hand een dolk in deezen boezem stoot.

GLAFYRA.

(gooten,

ô Neen! Mevrouw! ô neen! daar 's bloed genoeg ver-
Om onzen rampspoed nu niet meerder te vergrooten.

HERODES.

Ik zie Volumnius, wiens komst ik noch verwacht.

ACHTSTE TOONEEL.

HERODES, GLAFYRA, SALOME, SAMNA,
VOLUMNIUS, *Lyfwacht.*

HERODES.

Wel hebt ge Eurikeles, dat Monst' in uw magt?

VOLUMNIUS.

ô Neen, myn Vorst! hy is myn handen noch ontkoomen,
En had voor myne komst alreê de vlucht genoomen.
Doch, welk een weg hy koos is niemand noch bewust.

HERODES.

Gy, die myn Ryksstaat hebt het allermeeft ontruft,
Door uw geveinsden raad en snood vervloekte streken,
Zyt gy myn gramschap en rechtvaarde straf ontweeken!
Zie hoe der rampspoed op het hert eens Konings woedt,
Wanneer hy zich vergrypt aan het onschuldig bloed.

E I N D E.

